

Kárpáti Béla

HÁLAFAL
dráma 2 részben

Személyek

Bordulák András tanácselnök

Bordulákné, a felesége

Gabi, a fiuk

Mica, a keresztlányuk

Nusi mama, (dr. Kardosné) titkárnő

Talján Pál, tanácstitkár

Taljánné, a felesége

Andris, a fiuk

Venczel Géza főügyész

Vali, a felesége, Bordulákék keresztlánya

Jutka, a lányuk

Kőműves

Juci

Karesz Mica vendégei

Sanyó

Csöpi

I.FELVONÁS

1.kép

Szín: Mica bérházi lakásának két egymásba nyíló szobája. A lakás még üres, lakatlan, csak matracok glédája szolgál asztal és ülőhely gyanánt. A nézőtérrel szemben lévő nagyobb szobából balra egy kisebbbe nyílik ajtó. abban zeneszekrény, néhány matrac. A szemközti nagy szobában matracgála mellett hifitorony.

Amikor a függöny felmegy, Mica és Juci szendvicseket készítenek egy tálcára. Mellettük ládáknak, italok sorakoznak.

Mica

Hát, jobb híján matrac lesz a szófa, a padló meg a legideálisabb asztal. Nem igaz?

Juci

Aha! Legalább nem esik le róla az ember. És nem lehet felborítani, ha kitör a frász. A krysnásoknál is így van; bútor alma, egy Buddha-oltár előtt lótuszba ülnek a „tudatosak”, és kész a maha-mantra.

Mica

Húha! Te hívó vagy?. Úristen, ha tudom, meg se hívlak!

Juci

A francot!Csak voltam egy pár mantrájukon, mert tudod, az uram... A volt uram krysnás.. De a francba! Bamba egy bagázs!

Mica

Mi originált rockerek leszünk... Nomádok. Aki finnyás, az nem közénk való!

Juci

Az jó lesz! Aproó! Te kiket hívtál?

Mica

Csak két srácot. Jó fejek! Minek is több? A sokkal nem lehet betelni.

Juci

Húha! Te be akarsz telni velük? Juhuj! Igaz, te a suliban is nagy voltál!Még mindig nem nőtt be a fejed lágya? Te vén kalandor! Úgy hallottam, hogy már bekódorogtad a világot.

Mica

No,csak az országot, de kibírtam. Én még nem is találtam meg magam. Pedig keresem. És persze,válogatok.

Juci

Na, persze, akinek egy főelvtárs az apukája!

Mica

Hát éppen ezért nem találom én magam. Mert mindig mások gondoskodnak rólam. De még nem adtam fel.

Juci

Még én se.

Mica

Hogy-hogy? Úgy tudtam, neked már bekötötték a fejed...

Juci

Az oltárnál igen, de az ágyban még... Én is keresem.. Nem magam, hanem a párom. A Csellár Péter az uram, de nem a párom.

Mica

Hát ki a fene, ha megesküdtél vele.

Juci

Házasságot igen, de hűségesküt azt nem kötöttem... Legalább is az urammal nem. Ahhoz ő nekem kevés. De most, hogy meghívtál, hívtam egy pasit magamnak. A Fecó, az majd eltelít engem. Állati egy krapek, te! Rég veszkődik utánam, de eddig még nem jöttem neki össze. ..

Mica

De majd most, mi?

Juci

No hallod?! Ha már felszabadultam a gyűrű bilincseiből?!

Mica

Nem voltatok jól?

Juci

Á! Csellár Péter egy snassz alak!.Egy csóró melák! Egy cukiba, egy moziba se vitt a saját pénzén.

Mica

Hát? Kitartottad?

Juci

Á, nem volt ő selyemfiú! Inkább csupasz volt! Az özvegy anyuka felélte minden pénzét A mama kedvence volt!. Én meg, a hülye, anyáméktól lopkodtam neki a zsebpénzt, ha valahová menni akartunk. Mert ő olyan otthonülő Krisztus volt. Csak a szent elvek!.. Pedig dugták volna neki a kenőpénzt! Tudod, a lakásért mit meg nem adnak az igénylők, de ő nem! Ő megvetette a protekciót, meg a korrupciót, mindent, amiből haszna lehetett volna. Egyszer húsért sorakoztunk. Egy ügyfele odajön, hogy „Csellár elvtárs, mi kellene, megveszem én szívesen!” ..De ő nem! A pasi tán fizette is volna a ceppet, de ő nem! Mert büszkesége az eget nyaló volt. Azt mondta;”Köszönöm, inkább várok a soromra!”Na, hát ilyen egy balfék!..

Mica

Hallom, nekem se akarta kiutalni ezt a lakást, pedig a nevelőapám, a tanácselnök adta, nem is ő. Neki csak alá kellett volna írni a kiutalót, de ő nem...Úgy tudom, tán fel is jelentette az öreget „Törvénysértő!”- azt mondta. Pedig, ha tudná...(Hangot vált.) Most aztán kilincselhet állások után, mert az öreg keze mindenütt utánanyúl.

Juci

Így van ez! Hiába téptem a számat. Ne akard te megváltani a világot! Az úgyis megy a maga útján, akár akarsz, akár nem... Ez már a suliban is ilyen élheteretlen erkölcsös volt! Mint Kisz-

titkárnak is az volt a legnagyobb gondja, hogy megdughatja-e ő az alája tartozó csajokat..Na, most mondd!

Mica

Majd az orrára húzzák...

Juci

Képzeld! Még a jeggyűrűt is az anyámék vették neki, mikor megesküdtünk. Na, kell más? Velem ez a szerencsétlen olyan módba ült bele, hogy namég. Ebből aztán könnyű jófiúnak lenni, kihányani az ablakon a kenőpénzt!

Mica

Mért nem dobtad az ilyet?

Juci

Á, mert jött a gyerek.

Mica

Becsinált neked? Na, te szegény! És ő?

Juci

Elhitte, hogy az övé... Sikerült elhitetni a maflával!

Mica

Sikerült rávarni? És elfogadta?

Juci

Mi az hogy! Te! Úgy örült neki, mint majom a farkának. Most is az istene az a gyerek!

Mica

És most? Váltok?

Juci

Remélem! Még a gyereket is neki adom,csak szabaduljak tőle!. Legyen vele boldog!

Mica

Eldobnád a saját gyerekedet? Te Juci!

Juci

Miért? Én e mellett a lüke mellett egyszerűen nem is éltem.

Mica

S akitől van? Az apját ismered?

Juci

Egy francot! Valamilyik házibulin szerezhettem. Azt se tudom, mikor, hol!Tudod, hogy megy ez máma! Egy jó buli, narkó, pia, jó hangulat, és megvan. Ha mind csinálják, te se maradhatsz ki, mert kiröhögnek. Nem így van? Te aztán tudod!

Mica

Én azért.. Ha már szülök...Elvégre, az én testem-vérem...

Juci

De mire? Amink van, azt is az anyámék kaparták össze a piacolásból. Tudod, zöldséggel meg virággal piacolnak, abból megy nekik a csacsi. Szegények, azok is éjt nappallá tettek, hogy nekem, az egyetlen kölyküknek meglegyen minden, ami illik; lakás, kocsi, meg kicsi is...Minden!

Mica!

Még a kicsi is. Tán már a kriptád is megvan?

Juci

Mi az hogy, érted! Még meg családi! Akár egy kisebb fajta kápolna! Még az unokáim is odatemetkezhetnek!

Mica

Ha ugyan lesznek! Hisz az elsőt már el is dobtad..

Juci

Lesz másik! Az jön! Magától is! Ma már! Akár magról.

Mica

És ez micsoda, Fiú vagy lány?

Juci

Kislány, a lelkem! Te, amikor az elkezd szavalni, hogy „Lézi néni villanyoszon, Tisz tutája vele oszon..” Haláli, te! Különben meg, mit tudom én, érted, hogy lesz! Ahogy esik, úgy puffan! Egyelőre itt vagyok nálad és várom a Fecót. Meg a hapsikat!

(Kint csengetés)

Mica

Na,itt is vannak.

Juci

Jujujj, de izgi! Aztán igazán, te! Jó fejek?

Mica

Belevalók, ne félj!

Juci

Vagyis belém valók. No, menj!

Mica

(kimegy az előszobába, Juci utánales) Csöszsök! *(kiszáratva bejön, utána Karez, Andris, Csöpi és Sanyó)* Ismerkedjtek meg. Juci, a barátnőm,és hajdani osztálytársam. Fogas nincs,de matrac, amennyi kell, hányjátok le magatokat!

Karez

(Andrishoz) No,hányd le magad, öreg!

Andris

Hová? *(A táskájából italokat szed elő.)*

Mica

A cuccokat mondtam,te! Jól van, látom, tudjátok az illemet, feltankoltátok magatokat.

Andris

Hja! Tankok nélkül nincs csata. Tapicsata, úgy értem.. Szia, Juci, te jó csaj!

Karesz

Elhoztam a haveromat is. Ő Sanyó, a csaja meg Csöpi, csó!(Csókok)

Csöpi

(*virágot ad Micának, csókot váltanak*) Sziasztok!, Csöpi.

Mica

(*veszi a virágot*) Ó,de kedves vagy! Szia!Látom, Andris beszidoloztad a nyelved. Már fényeseket köpsz..

Andris

Andris vagyok, a Talján, ha még emlékeznél rám. De nem olasz. (*Micához*) Hívásodra házhöz jöttünk.(*Csókok*)

Mica

Te kis hülye! Ismerlek, mint a rossz pénzt.

Andris

(*a csók után*) Hohó! Nem addig a! Háromszor, mint a pravoszlávok! Nem tanultad az orosz? (*Újrakezdi, harmadszorra szájon csókolja Micát.*) És mint a tűzerek: mögé, eléje meg középre! És telitalálat. bumm! Na, milyen volt? Van még belőle.

Mica

Bolondos! Te rohamosztag!

Andris

Ja! Sturmleitung. SA – ahogy a töriben nyomtuk a sódert. Mindennek meg kell adni a módját! (*Jucihoz*) Neked is! (Mint előbb.) Na, milyen volt?

Juci

Konyakos. Te vadember!

Karesz

Ja! A la Voltaire!.. Mi már előtöltöttük magunkat. Én meg a barátja vagyok, a Karesz. (*Csókok.*)

Andris

A vakeresz... Vezetéknév ohne zsanér! Rockerek vagyunk, vagy mi a fene! Ő a (*dalol*) János bácsi, szakeresz a vakeresz, Jaj, de nagyon szeretem az anyósom...

Karesz

(*Sanyót Jucihoz nyomja*) Neked menjek, ne menjek,/ a fekete szemednek,/ Adjál neki három deci kevertet.. „ Ő meg Sanyó, a savanyó. (*Csók, Sanyóval is.*)

Mica

Na, süllyedjete le!

Andris!

Baró a kéglid!.. Jó üres..! Ez az a bizonyos, amit felavatunk?

Mica

Oké! Srácok, és csajok! Ami itt van, az a tiétek! Bandriská, tölts!

Andris

Töltök és tüzelek. (Pezsgőt bont.) Tűz!..A tank tüzel!

Karesz

Jobban mondva: a pank tüzel! Mert kutyául tudok ám tüzelni!

Juci

(Micához) Juj! Te, ezek már átmentek kutyába!

Andris

(Micához) Ha már mindened a miénk, akkor kisorsolunk. Szőröstől, bőröstől!

Mica

Mosd ki a fantáziád, mert szennyes! Csak azt mondtam, hogy a hajcsikára mindenkinek jut matrac.*(Bekapcsolja a magnót.)*

Karesz

A matracra hol a metressz?

Juci

(átöleli) Hapsikám, azt meg kell nyerni!.. Azt ki kel érdemelni!

Karesz

(átöleli, csókolja és itatja) Hát akkor engedd, hogy kiérdemeljelek!

Juci

Csak így tovább!..Érdemelgess!

Mica

(Jucihoz) Te, a Fecód nem jön?

Juci

Le van szarva! *(iszik.)*

Sanyó

(Csöppivel táncolnak és csókolóznak)

Mica

Gyerekek, itt van a kaja, pia, minden. Szolgáljátok ki magatokat!...Közben!

Andris

Pia?.. Azt monddod? *(Tölt, és Micával iszik.)* És a hiátustmöltő?

Mica

(lehalkítja a magnót) Mi van? Hogy jön az most ide?

Andris

Hát a piából hiányzik egy mássalhangzó. . Márpedig két magánhangzó egymás mellett olyan, mint két nő az ágyban... Kell közéjük egy hímnemű mássalhangzó is!

Juci

(meghallja, dévajul) Juj, de disznó!*(Kareszhez)* Gyere, rázzunk! *(Táncolnak.)*

Sanyó

(Csöppivel egy üveg itallal a másik szobába el.)

Mica

(*Andrishoz*) Nagyon rákapcsoltál, öreg!..De nem voltál te ilyen..Jó lesz rükverzbe kapcsolni.

Andris

Ne felejtse el! Már négy éve, hogy érettségiztem.

Karesz

Ennyi év alatt ideje volt életre érnije nekije.

Juci

Hagyd csak, hadd lihegje ki magát! A dumások nem veszélyesek. (*Karesz két mancsa a blúza alatt.*) Annál inkább ezek! (*Védekezik.*)

Karesz

Ez az! Így tetszik a csaj, ha mar!

Juci

Hamar,te! Nem gondolod?

Karesz

Hát, gondolkodni otthon is tudok... Ahhoz nem kell buliba jönnöm. (*Meglátja Juci kezén a gyűrűt.*) Hé, te az ágyban is hordod a gyűrűd? Meglépett a faszi?

Juci

Á,dehogya! Én akarok megszabadulni.

Karesz

Akkor bennem palira lőttél! Én baró nagy felszabadító vagyok! Nagyobb, mint a szovjet hadsereg. (*Beles a szobába Sanyóékhoz*) Ujuuu! Odabent már űzik az ipart! Engedély nélkül!

Juci

Hallod-e? Hány fokozatos s sebességed?

Karesz

Csak három. Most vagyok az egyesben.

Juci

Nekem ez már hármas!

Andris

(*miközben táncba viszi Micát*) Hé, háziasszony! Csörögni jöttünk, Cézár, nem dumálni! Hol a szentelt víz?

Mica

Amit iszol, az a szentelt víz.

Andris

Akkor igyál, te szent Emma!

Juci

(*a Karesz karjai közt*) Álszent Emma! Hol van már az a sörös üveg? Vetközni akarok!

Andris

Van-e még mit?

Karesz

A szüzességit.

Juci

Azt már lőheted! (*Karesz itatja.*)

Mica

Ezt bírom! Ezt a számot! Fitzgerald!

Karesz

Ó,dzsessz! Egy vad rockot inkább!

Mica

Én a dzsesszért szeretem, mert nagyon belső zene. A vér zenéje!

Karesz

Igaz! A vérbajé!

Mica

Hülye vagy! A rock meg az idegbajé!

Andris

Valóban, az neuralgikus zene.

Juci

Na, és a diszkó? Én azt szeretem! Táncolni, és nem arénázni.

Mica

Az meg a fül zenéje. Azért van fülbemászó dallama. Meg édes szövege is. A dzsessz viszont tiszta zene. Nem kell hozzá szó... Mert az már irodalom.

Karesz

De hát azért vagyunk itt, könyörgöm?! Szól ez az isteni zene, ti meg esztetizáltok! Zenebuzik!

Juci

Ez az!A dzsessz buzizene!

Mica

A rock meg a kergekóré!

Karesz

Kergekór! Ez az! Ezt csináld utánam! (*Brékel.*)

Juci

(*a brék után, Kareszhez*) Isteni voltál! (*Csókolja.*)

Karesz

Te vagy isteni! Abba ne hagyd! (*Behúzódnak a másik szobába.*)

Andris

Figyeled őket? Ezek bezúgtak!

Mica

Ócska csaj!..A gimiben is ilyen volt. Mindenki kúrta.

Karesz

(*kijön*) Hé, Micuskám! Nem is mondtad, hogy videód is van! Pornó legalább? Orłowski, Schwarzer, Beáta Uhse?

Mica

Ott van a polcon. Mindenféle. Azt hiszem. Jó szórakozást! Prolikultosok!

Karesz

(*már bentről*) Ahá! Megvan! Kösz! Huhúúú! Győzelem!

Juci

(*hangja bentől*) Juhúúj!

Mica

(*megvetéssel*) Ponyvaszex! Még itt tartanak.

Andris

(*beles*) Nézd őket! De izgi!..Nem kéne nekünk is?

Mica

Engem ez nem izgat. Az egyik olyan, mint a másik. Unom az ismétléseket. Engem az új meglepetések, a variációk izgatnak. Téged nem?

Andris

Hát, szó, ami szó, a meglepetés jobb, mint az unalom. De nekem még nem volt módom megenni a jót. Te már ennyire túl vagy ezeken?

Mica

Én eddig se találtam benne sok fantáziát. Gusztustalan. Én mindig az újra, a másra vágyom. Ami megvan, az már nem izgat. A szexben is többre becsülöm a virtualitást.

Andris

Ó, te kis perverz!

Mica

Dehogy! Én inkább fantasztá vagyok. Még! Mert ha már megvan, amire vágyom, már meg is utálom. Azért menekülök is tőle.(*Cigaretét vesz elő*) Kérsz?Füves.

Andris

Ahá! Értem! Hát lebegni akarsz! Oké! (*Vesz, és rágyujtanak.*) Nem mondom! Mit megéltél már te húszéves korodra!

Mica

Az én életem tiszta menekülés. Vagy inkább kutatás volt az eddigi életem. Még most is az. Tudod, az én apám.. Tán ismered a nagy Pölöskei elvtársat?

Andris

Hogyne! Anyámék álomlovagja! Ő csinálja nekem az egyetemet! Hogy felvegyenek. Mert harmadik éve felvételizem.. Azaz, felvételnék, ha odajuthatnék!.. De nem vagyok.. Illetve az ősöm nem káder.

Mica

(*enyhe meglepetéssel*) Talján Pál! Az apád.

Andris

Valami folt van a káderlapján, amiről nem beszélnek anyámmal. Az családi titok! Inkább protekciót keresnek nekem...Az könnyebb út. Meg rövidebb is. Azt mondják... Engem már nem is izgat az egyetem. Az anyám akarja..Mert az ő családjában mindenki jogász.. Ügyvéd, ügyész, de legalább jegyző...Anyám, tudod régi vágású úrilány. ..Náluk mindenki nagyságos volt. Szegény apám egy rongy papucs.

Mica

Tudok róla. Ez a lakás is afféle kenőpénz.Tudod-e?

Andris

Ez? Nem rossz! Kitől, kinek?

Mica

Engem akarnak lekenyerezni. Hogy megrekedjek már valahol, ne csámborogjak. Apám és a nevelőapám.

Andris

Nevelőapád? Az meg kicsoda?

Mica

Hát a Bordulák András, a tanácselnök.

Andris

Apám főnöke? Na ne!

Mica

De igen! Apád volt a kiutalóm. Itt az aláírása. (*Mutatja a kiutaló papírt.*) Ő utalta ki, Bordulák András, az én másodapám parancsára. Mert Csellár, a szent Csellár Péter megtagadta az aláírást. Ezért aztán repült, mint a kis angyal.

Andris

A kis hülye! Bezzeg az apám aláírta.

Mica

Mert nem volt kis hülye. Különben a Juci férje a Csellár.

Andris

Ne mondd! Meg merte tenni?!

Mica

Ő meg.

Andris

Az apám meg...

Mica

Mameluk.

Andris

Akkor ez a Csellár...Egy fasza gyerek!

Mica

Csak meg ne bánja! Most munkát keres.

Andris

A te áldozatod! És ez a Juci meg..

Mica

Egy lotyó!.. El is válnak...De én kárpótolnám őket

Andris

Ezzel a lakással!

Mica

Ezért hívtam Jucit. De nem tudtam, hogy válnak...Különben...

Andris

Különben se menne! Gondolod, hogy apád.. A Bordulák belemenne?

Mica

Meglatjuk! Én mindenesetre...

Andris

Hallod-e, Pölöskei Mica! Te vagány csaj vagy! Nem is vagy te olyan ...

Mica

Na, milyen?

Andris

Bolondos. Tetszel nekem! Várj! Hoztam neked valamit! Azt hiszem te veszed a lapot!

Mica

Nocsak-nocsak!

Andris

(a zenegéphez indul)

Ez videó?

Mica

Persze!

Andris

(kazettát tesz a gépbe) Hát én felvettem nálunk egy András-napi vendégséget. Az én őseim, meg a te „másapád”, a Bordulák tanácselnök úr névestéjéről, amit az én őseim rendeztek az ő tiszteletére. Magyarul: nyaltak neki egy vendégséget. De csak egy részletét játszom, mert többre nem volt elég szalagom. De ez a részlet is elég, mint csepp a tengerből. Mert ha magam is elunom magam, és émelyeg a gyomrom a világotól, hát levetítem, és nagyokat lahizok rajta. Ez az én árva, tehetetlen bosszúm. Mert a lázadásra nekem nincs módom... Ugyanis, a csavargáshoz is mód kell, nagy szent Emília! Na, megnézzük?

Mica

Hát, ezért hoztad, nem?

Andris

Oké! Tehát: a színház a Taljánék lakása. Idő, a múlt évi András napi buli. Szereplők, az én őseim, s a vendégek, Bordulák András tanácselnök elvtárs, én csak Bumburnyáknak hívom magamban, és az ő titkárnője, dr. Kardos Emilné...

Mica

Az én Nusi mamám!..Jé!

(Leülnek két matracra, a video elé)

2. kép

A következő jelenet - az igények, lehetőségek és a rendezői elképzelés szerint – megoldható filmvetítés, vagy színpadi jelenet formájában. Mindkét esetben azonban Mica és Andris narrátori, később a többiek – Karesz, Juci, Sanyó és Csöpi – színpadi jelenléte szükséges. A bejátszott jelenet – esetleg – karikírozható.

A színen Talján Mihály tanácssttkár lakása: a hagyományörzés és a modernkedés módos-sznobos keveréke, melyet a széplelkű háziasszony tisztaság-mániája cicomáz tetszetőssé. A módos barokkos bútorok még Taljánné stafírunkjából valók, ehhez a modern szerzemények (tévé, zeneszekrény, videó, stb.) a polgári „lépéstartás” bizonyítékai. A lakás nappali szobájában vagyunk. Jobbra ajtó az előszobába, ebből balra az Andris szobájába lépcsőfeljáró szolgál, hátul középen üvegfalból ajtó a konyhába vezet. Az üvegfalon át vigasztalan, esős novemberi kertre, azon túl alkonyi tájra látni.

Andris

(mintegy kommentálva a láthatókat) A őszbe csavarodott fejű, alázatba görnyedt öregúr, az én drágalátos atyám, Talján Pál, a tanácssttkár...

Mica

Őt ismerem... Ő utalta ki ezt a lakást is nekem...

Andris

Az a csigákba csavarodott, lilaőszre festett hajú, cicomás kimonóba bújt ócsaj az én anyámasszonyom...

Mica

Akinek te a katonája voltál...*(Énekli)* „anyámasszony katonája vagyok..”

Andris

Mert mit tehetnék mást, szegény magam!...

Mica

S az ott, az a szolid divatú, kimért modorú, s mindent tudó, mindenről jól értesült, magabiztos, hatalma tudatát az egyenes gerincében hordó-viselő titkár, az az engem üldöző Nusi mamám. A pótanyám, aki akármerre vetődök, mindig megtalál..hogyan az utamat egyengesse. Hagy, de nem enged. Tőle menekülök, őt froclizom a lázadásommal..

Andris

És ők most várnak, feszengve várják az est hőcsét, aki nélkül nem mernek felengedni, mert András nélkül az András-nap nem ünnep... És íme, itt van ő, a vendég!

Bordulák

(benyitja az előszoba-ajtót) Úgy látom, itt tárt karókkal várják a vendéget.

Talján

(*elébe megy*) Szervusz! Szervusz, elnök elvtárs! Már nagyon vártunk! (kezet fognak) A kabátod... (Lesegíti, s az előszobába ki.)

Taljánné

(*erőltetett kedvességgel*) Jó estét kívánok!.. Szabadság, elnök elvtárs!

Bordulák

(*dörmög valamit Taljánnének, s fölényesen kezet nyújt.*)

Andris

És a kézcsók, Atyókám?

Mica

Elefánt a porcelánboltban...

Nusi mama

(*kezet fog*) Üdvözlöm, elnök elvtárs!

Bordulák

(*rejtett kézcsók*) Jó estét, elvtásnő!(*bejön*) Piszok egy idő van!

Brr! Nem szeretem a novembert. A fák olyanok, mint a halott ember dermedt ujjai...

Nusi mama

Ó, de költői! De mintha ezt már hallottam volna valakitől...

Bordulák

Mi a fene! Ezt is magától tanultam volna?

Nusi mama

(*rejtett önbizalommal*) Mintha bizony!

Taljánné

Nagyon helyes! A jó titkárnő a főnök bal fele...

Bordulák

A főnök meg a titkárnő al-fele...

Taljánné

Nem csak jobb keze?

Bordulák

(*zavartan*) Nono!.. Hogyis? (Meglátja a pálinkás üveget.) Ahá! Kisüsti? (Máris tölt, iszik.)

Andris

Ahá! Témánál vagyunk már!

Talján

(*készséggel*) Az! Szilva. Parancsolj, szolgálj ki magad! (tölt a poharakba.)

Bordulák

Szilvórium. Így hívják mifelénk. Ez az igazi! (*Újra tölt magának.*) Kis előjáték a hivatalos itóka előtt. Isten - isten! (*Felhajtja.*)

Mica

Bugris!

Taljánné

(némi éllel) Szeretem, ha ennyire otthon van nálam a vendég...

Andris

Naná, ha potyázhat!...

Talján

(miután töltött, körbe kínálja a konyakot) Itt is konyak, ott is konyak, ettől leszünk mozgékonyak...

Mica

Ó, de szellemes!... Falra mászok tőle!...

Andris

Hogy a közhely se hiányozzon a közpiából...

Talján

(iszik) Isten hozta a vendégeket!

Bordulák

(miután ivott) Azért születünk, hogy mindenütt otthon lehessünk benne.. Ki mondta ezt, elvtársnő?

Mica

Jaj, csikorog a hasam!

Nusi mama

Tamási Áron, de nem így...

Bordulák

Hát én a testemre szabtam. Így kényelmesebb. Nem igaz, csolovek? *(Hátba veri Talját.)*

Andris

Ez az!.. Stílusban vagyunk, Bumburnyák elvtárs!

Taljánné

(kétes negéddel) De eredeti!.. *(Nusi mamához.)* Ugye, drágám?.. Megtisztel, elnök elvtárs, hogy otthon érzi magát... Apu, tölts még!

Nusi mama

Nem lesz sok egyszerre?

Bordulák

Ahá!.. Megszólalt az őrangyalom! *(Átöleli)*

Mica

Nocsak-nocsak!

Nusi mama

(elhúzódik) Felőlem ugyan leihatja magát a sárga földig! Nem én viszem haza.. Még

csak egyszer volt infarktusa...

Bordulák

Akkor még csak őrnagy vagyok! A tábornokig van még két sarzsím! (*Hátba vágja Taljánt.*) Igaz-e, csolovek?

Taljánné

És most mire iszunk?.. No, kire?

Talján

A holnapi András napra!

Bordulák

Ez az!.. Éljek én! (*Iszik.*)

Andris

Ki, ha ő nem!

Taljánné

Éljen!.. Isten éltesse! (*Soraköszöntik Bordulákot, összecsókolóznak.*)

Na, még ez is!

Taljánné

(*dalolja*) Szeressük egymást, gyerekek...

Bordulák

Köszönöm, köszönöm szépen!.. Na, Isten-isten, szabadság, meg ami belefér! (*Isznak.*)

Nusi mama

Tudja- e, elnök elvtárs, hogy a Pali fia is András?

Andris

Ez ugyanis én lennék!

Taljánné

Ó, de kedves vagy, Nusika!

Bordulák

Igen? Nem Pali, mint az apja?... Akkor hát: ő is éljen!.. Töltsél, öreg! (*Isznak*) A fiad hol van?

Andris

Rajtad röhög, Tatuska!

Nusi mama

(*Iefogja az inni akaró Bordulák kezét.*)

Bordulák

(*eléri az asszony pillantását, hümmögve engedelmeskedik.*)

Andris

Szóval így?!..

Mica

Helyben vagyunk, Nusi mama!

Taljáné

(*kettős éllel*) Ó, de kedves!.. A fiam elment.. Azt mondja, nem akarja zavarni az „ősök” generációját.. Tudja, elnök elvtárs, a mai fiatalság nem igényli az öregek...

Andris

Rühelli!

Bordulák

Támogatását?.. Akkor?...

Talján

A támogatást, azt igen, azt elvárják! Az ellenőrzésből, a gyámkodásból nem kérnek. Ma már a mamák nem kísérik a bálba.. Mit: bálba!.. A buliba a lányukat! A szülőket szégyellik, de a támogatásukat, azt elfogadják. Sőt! Számolnak vele! Elvárják!

Andris

Hát... Van benne valami...

Mica

Ha ránk tukmáljátok!

Taljáné

No, a mi Andrisunk nem olyan, hálistennek! Miket beszélsz, Apu! Nem mi küldtük el, hogy zavartalanul beszélgethessünk? Mit lábatlankodna itt nekünk, ha róla beszélünk? Zsindely a háztetőn!

Mica

Na, te zsindely!

Bordulák

Hová is akarják a felvételét?

Andris

A budiba!

Taljáné

Hát, csak a jogra. A családjukban mindenki jegyző, jogász vagy ügyvéd...

Andris

Jegyző leszek!.. Vagy jogfrász.. Vagy rügyvédő!

Mica

Vagy ügyefogyott!

Bordulák

Elkélné már egy melós is abban a családban.. Frissítőnek!

Talján

Hát.. Nem ártana!..

Nusi mama

De a Pali fia...

Bordulák

Jó jó, csak vicceltem, no!.. Persze, megbeszéltem már Pölöskei Bandival... No, még ő is Bandi! Majd felköszöntöm még!...

Nusi mama

Nézd, és én is elfelejtettem!.. Lehet, hogy külföldön császkál!.. Mint mindig!

Bordulák

Szóval, Bandinak szoltam a fiúról.. Említettem is neki a jogot.. Pestre, ugye?

Taljánné

Mindegy már. Csak bekerüljön.. Hogy túllegyen már a diplomán...

Andris

(dalolja, az Angyalföld c. film slágere után) „Ó, diploma, ó, diploma! Vörös, szép diploma!...”

Bordulák

Csak aztán a fiatok is bele ne csináljon a fészekbe, mint az...(Elakad.) No! Remélem, nem esett messze a fájáról, te Pali! Mert a Bandi nekem partizán társam volt, aztán nálunk a bizalom meg a hála mindennél előbbre való! Még a tudásnál is!

Andris

Hát a tiédnél... Biztosan!

Talján

Tudom én, hogy a hála az kötelezettség...

Mica

A kötelek! A kötelek!

Bordulák

Elkötelezettség, komám, elkötelezettség! Mert nem nekem tartozol vele, affenét! Hanem a Pártnak, aki ezt a protekciót lehetővé tette!

Andris

Na, témánál vagyunk! Isten helyett a Párt!

Bordulák

(folytatja) Neked meg a fiadnak... Ezt nem értette meg... Ezt köpte szembe!... Ezt árulta el! (Elcsuklik.)

Nusi mama

(Taljánnéhoz) A fia szovjet ösztöndíjas volt, Moszkvából kiment Nyugat-németbe, és ott maradt...

Andris

Volt esze!

Bordulák

Nem fiam!.. Nincs nekem fiam!.. Nincs nekem gyerelem! Senkim sincs! (A pálinkás üveg után nyúl, Talján ugrana, de Nusi mama mindkettőt szelíden visszatartja, s Burdulákot vigasztalón átöleli.)

Mica

(Bordulák stílusában) Gábor kitagadva! Megazisten!

Andris

(karikírozva) Nincsen nekije senkije! El van árvulva szegény!

Bordulák

(első indulatában szinte megütné Nusi mamát, de aztán ellágyul.) Ó, te, az anyád istenit, de szeretlek! Ha te nem volnál, már...

Andris

Gerincre, Nyanya!

Bordulák

(hirtelen észbe kap) Bocsásson meg, elvtársnő!.. Részeg vagyok...

Talján

Ugyan, ugyan, András! Lásd már meg, hogy én is ember vagyok és apa!.. Van szemem, szívem és emberségem...

Nusi mama

Igaza van, Bandurka! Ne sértsük meg Palit ezzel a buta titkolódzással! Hiszen már húsz éve dolgozunk együtt.. Azt hiszed, nem látja?...

Taljánné

Az! Csak a vak nem látja!...

Bordulák

Igazán? Akkor mért nem röhög a pofánkba? Hogy ti hülyék, mit játsszátok itt a nagybüdös hivatalt?.. Hogy mindent láttok!.. Hogy megveszel ezért az asszonyért!?

Nusi mama

Mert tapintatos.. Mert fínom ember...

Talján

Tudod, András, én azt tartom: amit nem kötnek az orromra, arról nekem nincs tudomásom...

Andris

Hogy oda ne rohanjak, Atyuskám!

Talján

Ami titkot viszont az orromra kötnek, azt én magammal viszem a sírba...

Bordulák

(Kardosnéhoz) Ez a jó káder, látod! Nálunk a jó kádert két dolog jellemzi: a bizalom és az éberség! B, É! Semmi más! És ez az ember még nem is párttag?!

Andris

Na, ezt figyeld meg!

Talján

Mert nem hívtatok.. Hogy merészelnék én oda, ahova ti, mint templomba jártok? A

bizalmat nem lehet kérni. Azt adják. Érdem szerint. Azt ki kell érdemelni.

Mica

Mert az: érdempárt!.. Az erkölcsi elit!

Bordulák

(Kardosnéhoz) Látod, ezt nem értette meg az a taknyos! Hogy a párt, az egy szentség!
Egy isten! A világegyetem!.. Hogy is van az, Pali?.. Majakovszkij, ugye?.. Te
vezényelted egyszer a szavalókórust. Hogy is van?

Andris

Te, ezek szavalni fognak!

Mica

Meg leszek örülve!

Talján

(miközben felállt egy székre, előszavalja) „Az egyes ember mit se ér..”

Mind

(lelkesedéssel) „Semmi az egyes ember!”

Talján

(mint előbb) „Osztályunk..”

Mind

„... agya!”

Talján

„Osztályunk..”

Mind

„.. ügye!”

Talján

„Osztályunk...”

Mind

„..Becsülete!”

Talján

„Osztályunk..”

Mind

„.. dicsősége!”

Talján

„Osztályunk..”

Mind

„.. tökéletessége!”

Talján és Mind

„Igen! Ez a párt!”

Taljánné

(tapsol) Jaj, de aranyosak vagyunk!

Talján

(szerényen) Majakovszkij után, szabadon.

Andris

(a hasát fogja, tapsol) Na, ez kész cuháré! Hogy vóóót!

Bordulák

(Taljánnéhoz) Ez szentség, elvtársnő, nem nevetség! Ha kineveti, az életemet neveti ki.

Taljánné

Én, elnök elvtárs?! Az Istenért! Csak nem gondolja, hogy én..?! Hisz tudom én, mivel tartozunk magának, a pártnak...

Bordulák

Tudod, nekem a hála – hűség.

Talján

Hát persze! Persze! Tudjuk mi azt!

Bordulák

No, azért!.. Mert ugye... Sose felejtjük! Volt egyszer, november másodikán.. Ötvenhatban.. Ugye, Pali?...

Andris

Na, most figyelj!.. Itt jön a titok! Mindennek a nyitja!

Bordulák

(folytatja) Azt a rohadt, dogmatikus kommunistát, a Bordulák András tanácselnök elvtársat.. Öt órákor, a városi munkástanács, ugye... Leváltotta!.. És bizony, azon nyomban őrizetbe is vette!...

Andris

Ó, a szegény!

Bordulák

És az őrizetbe vételt ki rendelte el? (Taljánnéhoz) Na, ki, elvtársnő?.. A maga kedves férjecskéje, a munkástanács elnöke, a kedves- aranyos mókamester, a bűbájos Talján Pali bácsi, akit a dolgozók egyhangúlag... Mint a legnépszerűbb, legemberségesebb és legtapasztaltabb tisztviselőt, ugye... Megválasztottak maguknak atyaúristennek.. Ugye, te Atyaúristen?

Andris

Na, ki vagyok én? Egy atyaúristen fia!

Talján

De mért tettem?Na, miért?

Bordulák

Hát persze, hogy az én érdekemben! Tudom én! Hogy megőrizze a lincseléstől, hogy

megvédd az én biztonságomat.. Hát persze! Tudom én!.. Levittek oszt engem a taknyos, egyetemista mamelukjaid a szenespincébe, rálöktek ott egy szénrakásra, rám lakatolták az ajtót... Még most is hallom annak a behemót vasajtónak a dörgését!.. No, aztán üldögélek ott, üldögélek magamban, holmi szenesszákot terítek a hátamra, mert abban a rohadt, penészes - nyirkos légópincében majd megvett már az Isten hidege.. Elkezdtem ott rakosgatni a behemót, síferes, nagy szénköveket, mérgeződé, hogy lám, mennyi követ megmozgattak bányászaink a „Termelj ma többet, mint tegnap címzetű” Loy-mozgalomban, hogy nekünk fűteni valónk legyen... Patkányok cincognak-marakodnak a fenekem alatt...

Andris

Hazataláltál végre...

Bordulák

Mindig is utáltam-üldöztem a patkányokat, és lám, ott hogy össze tudtam velük barátkozni!.. Reggelre már a kezemből ettek, hogy rohadjanak meg..

Talján

De aztán mentem...

Bordulák

Aztán, persze!... Harmadikán, hogy bejöttek a szovjet elvtársak.. Akkor csörög aztán az én cellám rohadt nagy vasajtaja, és hát... Ugyan ki jön be, ki látogat meg nyirkos vesztőhelyemen?

Mica

Juj, de izgi!

Bordulák

Ki más, mint az én szerelmes ellenségem, bírám és alattvalóm, maga a munkástanács szigorú elnöke, a bűbájos és aranyos mókamester, az én Talján Pali barátom.. És mit kér? Na, mit is kértél, Palikám?

Talján

(maliciával) Majd elmondod, ha már benne vagy...

Taljánné

Ugyan? Tessenek már fogyasztani.. Aztán majd vacsorázunk...

Bordulák

(süteményt vesz, eszik) Hát azt kéri az én kedves ítélőbírám...

Andris

Az én hős atyám...

Mica

Hogy faljál tele szájjal!...

Bordulák

Ezt tessenek meghallgatni!.. Azt kéri az én Pali barátom, hogy cserélnék most már helyet, s legyen most már ő az én foglyom és most én védjem meg őt, ahogy eddig ő védett engem a lincseléstől... Merthogy bizony, szedegették összefele a munkástanácsok tagjait.. Hogy ő szolgálni fog engem, amíg él, csak ne adjam őt fel..

Hogy mentsem meg, ha Istent ismerek.. Hát Istent, azt éppen nem ismertem, mert szerencsétlenségemre, nem találkozott még velem, de akkor elgondolkoztam a dolgok fölött...

Andris

Szegényem! De nehezedre esett, ugye!

Bordulák

Hogy nézzük csak: ha megmentem, nyerek egy tapasztalt tisztviselőt, akinek az ujjában van az egész közigazgatás, aki nekem minden érdekemet kiszolgálja, mert ha nem, hát az Isten legyen őhozzá irgalmas! .. Ha meg bármikor aztán meggondolja magát, és rám un, vagy netán meggyűlöl, akkor itt az ötvenhatos albumom, és bedobhatom...

Andris

Figyeled?.. Itt vet a nyakába pórázt, szegénynek!

Bordulák

De ha én azt mondom, hogy ez a szegény ember csak kényszerből fogadta el az elnökséget, és az én életemet mentette meg a lincseléstől, hát akkor én nyerek egy hűséges fegyverhordozót... Igaz-e, Palikám, megazisten!

Talján

Hát panaszod, az nem lehetett...

Andris

Azt meghiszem!

Bordulák

(fal) Hát panaszkodtam én?.. Hát itt lennék én akkor?.. Nem te vagy a vb-titkárom?.. Nem küldtelek jutalomüdülésre a Krimbe?

Talján

De csak októberben!.. Ősszel!

Bordulák

De elmenté!.. Jó volt?.. Persze, hogy jó volt! Megazisten! Visszafelé még körülnézhetél Moszkvában is! Megtapasztaltad a gorbacsovi glasznoszttyot, láttad, hogy koldulnak a Vörös téren, láttad a főpópát misézni, s láttad, hogy nem sorakoznak már a Lenin mauzóleum előtt, mint régen.. És minderről beszámolhattál a tanácsházán...

Talján

Le is toltál miatta...

Taljánné

De most kell ezt? Olyan jól voltunk!.. Apu! Te elfelejtettél valamit!

Talján

Én? Mit?

Andris

Most jön a kenőolaj!.. Figyelj!

Taljánné

Hát az ajándékok!

Talján

Ja, persze! (Csomagokat szed elő.) Mert azért.. Volt, ami volt... Talján Paliból még nem vezett ki a hála...

Mica

A hálaötél!

Talján

Tudja, kinek mivel tartozik... És a hálám jeléül fogadjátok el ezt a csekélységet...(Csomagokat ad át.)

(miközben Bordulák és Kardosné bontogatják csomagjaikat)

Taljánné

Na, mi van benne? Na, mi van benne?

Andris

És kaptam én is ezt a videokamerát...

Mica

Amint lám, ellenük fordítottál.. Te hálátlan!..

Bordulák

No, ez szép, te csolovek!.. Lássuk csak! Azannyát! Egy fényképezőgép! Nocsak!.. Minő márka? Zenit!.. Haha! De hiszen!.. Most meg kell tanulnom fényképezni.. Azt se tudom, mi az a blende!... (Nusi mamához) Hát te, aranyom?.. Mit kaptál?

Nusi mama

Jé, de kedves!.. Egy zsebmagnó!.. Jaj, de cukil!.. Nézd, a zsebemben elfér!

Taljánné

Mindjárt felvehetsz bennünket!

Nusi mama

Még csak az kéne! Dokumentumot magunk ellen!.. Kellott így levetkőztetni egymást?...

Mica

Te, ezek nem sejtették?

Andris

A légy is hangosabban zümmög, mint ez! Olyan finom szerszám.. Pedig szovjet!..

Bordulák

Bízd csak ide!.. Bordulák tudja, mit miért csinál! Elvégre, Nusikám, kedves arkangyalom, ugye, te adtad nekem akkor azt a tanácsot, hogy vegyem a szárnyam alá ezt a jóembert?... Így volt? Megazisten!

Mica

Mert Nusi, az észkombájn!...

Bordulák

Na, most aztán ez a jóember a kedves feleségével birtokába került a mi titkos szövetségünknek... Hát így fogja most a róka a csukát...

Taljánné

A csuka meg a rókát...

Nusi mama

Meg ne keseredjünk már! C' est la vie! Az ember olyan, mint egy kötözött sonka: a kötelékeink tartanak össze. Csak az a kérdés? A jómód vagy a nyomor szálaival vagyunk-e összekötözve. Ha jól él az ember így, összekötözötte, akkor ki mondja meg nekem, mi a boldogság? Nem az elégedettség tesz boldoggá? Akkor meg – mi bajunk, ha boldogok vagyunk?

Taljánné

Tiszta 69-es pozitúra! Mi most olyanok vagyunk, mint akik négyes csoportszexet üznek...

Mica

Már csak a sörös üveg hiányzik...

Bordulák

Az meg mi a fene? Miről beszélnek itt? (nevetés)

Nusi mama

(Taljánnéhoz) Ez az, cicám! Látom, hogy vetted a lapot!

Taljánné

(maguk közt) No hallod?! Én sem vagyok a családuknak ellensége! Én is kiszámítottam ám...

Andris

Most figyelj!

Taljánné

(folytatja) Pölöskei Emmi kapta a lakást. Pali aláírta Csellár elbocsátását is, cserében Andriskát felveszik a jogra, s mellé becsületes nyugdíjjal nyugalomba vonulhat az uram... S mindezért nekünk csak hallgatni kell. Igazán tisztességes üzlet! Nem?... Csak úgy magunk között...Kapitális üzlet ez a szocizmus!

Nusi mama

Ez a politika, drágám! Látom, beletanulsz! Itt többet fizetnek az okos hallgatásért, mint egy zseniális szónoklatért...

Bordulák

(Taljánhoz, maguk közt) Az Istenit ennek a nőnek! Ezzel bilincsel magához! A politikával kijózanít, hogy a hideg lel az éberségétől, egy buja szóval úgy magához láncol, hogy azt se tudom, hol kezdődöm én, és hol ő! Valamelyik nap is azt mondja egy civódásunk végén, hogy „No, vakondom,gyere, bújj belém!”

Mica

Pfuj! Huligán banda!

Talján

Boldog lehetsz vele!

Bordulák

Te, veszek meg érte!

Nusi mama

(odahallgat) Mit nem mond!.. (Taljánéhoz) Hja, szívecském, a bizalom éberség nélkül ostobaság. Légy bizalmatlan a bizalmasoddal – ez a diplomácia alapszabálya. Ez a Jang - Jin dialektikája!

Talján

Mi maga, Nusika? Taoista?

Bordulák

Affenét! Maoista! (Taljánéhoz) Tudja, elvtársnő, ez az asszony...

Taljáné

Jaj, ne így – András!.. Igyunk mindnyájan pertut!.. Ha már ilyen szépen össze vagyunk kötözve...

Bordulák

Mi, kötözött sonkák.. Megazisten!

Taljáné

Apu, bonts pezsgőt!

Andris

Atyaisten, mi lesz még itt!

Nusi mama

Ne azt!.. Amit én hoztam, azt!

Taljáné

Miért?.. A miénk sincs megmérgezve...

Andris

Sajna!

Taljáné

Na, szervusztok! Pisci-pacsi,piszi-puszi,keresztbe-kasba! (Összecsókolóznak, isznak.)

Mica

Hát, ez csúcs!

Andris

Várj még, most jön a teteje!

Taljáné

(énekel)" Szeressük egymást gyerekek, a szív a legszebb kincs"

Nusi mama

Ó, ez olyan csepegős!.. Inkább azt, hogy: „Sose hallok olyan gyönyörű nótaszót, amelyet sihedernyi koromban..”

Talján

(énekelve) ..Nyikoromban...

Bordulák

Ácsi! Ne azt!.. A Partizán- indulót!(túlbuzgón) Völgyvidéken és hegygerincen át..

Mind

(énekelnek) Tör előre a hadsereg. A fehérek partvidékét hogy
csatába nyerje meg...

Taljánné

Csak így tovább!.... Hozom a vacsorát. (kimegy)

3. kép

Andris

Függöny! Na, mit szólsz? Micsoda felvétel!

Mica

Ezért szeretem a kandi kamerát!.. Mert hiteles!.. Mert teljes életet mutat!

Andris

Hát ez teljes!.. És a hitelességéhez még egy adat... Sose tudtam, hogy az én apám
miért éjszakázik annyit... Időnként két- három óráig fennmarad, s az íróasztalánál
bütyköl, ollózik, meg ragasztgat valamit...

Mica

Bélyeggyűjtő?

Andris

Egy bélyeget nem vett soha!... Engem is csepült, ha vettem... De a minap rájöttem.
Én vittem ki a szemetet, s épp ürítettem a papírkosarát... Benne újságok
betűkivágásait!... S egy pár eldobott cetlin egy- két ragasztott szó, amit eldobott.. Tán
jobbat talált helyette... és két szalagon, hogy „fegyelmi” meg hogy „Csellár”... és
tudod, mire következtettem?...

Mica

Valamit sejtek...

Andris

Az én apám kompenzálja a lelkiismeretét! Amit nappal elkövet, azt éjjel feljelenti...
Névtelen levélben!

Mica

Á, csak nem tán?!... Volna ennyire farizeus?

Andris

Nálunk? Ebben a juhakolban?... Kisanyám, itt csak farkasok meg bárányok élnek,
diktátorok meg szolgák... Királyok meg szerviensek.. Túlélni – ez a szlogen.. Hogy ki

hogyan, az tökmindegy.

Mica

Egy budi az egész... Látod, ezért mondtam... Megéreztem, hogy mi egy cipőben járunk...

Andris

Hányhatnék az életemtől!

Mica

Na. Látod, én is!... És ezért vagy te itt... A kiválasztott... Mert ismerlek rég, és hallottam rólad...

Andris

Ugyan, no, kitől?

Mica

Nusi mama, az én szárazdajkám, pótmamám és pátyolóm mindent tud, és mindenkiről... Az egy egész KGB.. Egymaga egy egész titkosszolgálat... No, mindegy!.. Minden rendszer megszüli a maga sírásóját...

Andris

Ezt már olvastam valahol...

Mica

Noná!... Ragadt ránk valami... Hanem! Van nekem, egy ötletem, Bandriská. Csak az a kérdés, elég erős-e benned ez az undor.. Vagy szégyen, vagy akármilyen...

Andris

Mondd el, aztán lemérem...

Mica

Levelezek én egy nyugatnémetben élő haverommal. Tudod-e kivel?

Andris

No, kivel?

Te is tudod.. Ha nem is ismered az illetőt.

Andris

Ne izgass már!

Mica

A buliról se jut eszedbe?

Andris

Atyaisten!.. Csak nem a Bumburnyák fia?!

Mica

Tűz!... Tudod, ettől akadt el a szava, amikor rólad beszélt.

Andris

Aha! Akkor mondtad, hogy „a Gábor kitagadva!”

Mica

Oké! És ezt a lakást is apámékkal is azért hozták össze nekem, hogy ha már csavargok és menekülök előlük, legalább „baráti” szemek előtt hajózzak egy „biztosabb, védettebb” öbölben, ahol ők a mólójukról szemmel tarthatnak... Hát lehetnek!

Andris

Visszamondod a lakást?

Mica

Egy fenét!... Elhagyom egyszerűen. Egyszerűen megtépek innen, és kész. Süssék meg a lakásukat! Engem ugyan nem fognak felügyelni apám kápói, hogy merre járok, mit teszek, kivel járok!.. Disszidálok, ha így jobban tetszik...

Andris

Hú, ebbe belepusztulnak, szegény szerencsétlenek!... Hisz láttad, mit kockáztattak ezért a lakásért is... Még áldozata is lett a bulinak...

Mica

A Csellár?... Az megérdemli!.. Mit játssza meg az élhetetlen tisztességet?.. A felesége is csalja itt fűvel-fával.. Aki ilyen mafla, megérdemli!Legalább tanul az életből.

Andris

Neked könnyű!... Téged kiengednek...

Mica

Mentsen Isten, apámra hivatkozni! Akkor értesítik, és végem! Nekem szöknöm kell! Nem volna kedved velem?..Mégis; egy férfival, ugye, biztosabb. Gabinak már megírtam...Mert ő titokban levelezget az anyjával, az Erzsi mamával...

Andris

Hogy neked hány mamád van?

Mica

Három. Az Olga, akivel apám Pesten él, a Nusi, a titkárné, és Erzsi mama, a Bordulákné... Aki egyúttal a keresztanyám is, szegény. És van két apám is. A Pölöskei, az igazi, meg Bordulák, az ő mamelukja.

Andris

Hú,de zavaros egy család!

Mica

Hát ez van. Ezt kell szeretni!..Aztán majd meglátjuk, hogy kint mihez kezdünk... Ott könnyebben tanulhatsz.. Gabi majd segít.. Aki kiment az mind révbé ért...

Andris

(eltűnődve) Csábítasz, tudod-e ? Egy klassz kis kalandra!..

Mica

Na? Egy állati flört a nagyvilággal!... Jó buli, mi?.. Na, te nagy rocker?.. Na?...

Andris

De akkor... Egy szót se róla!... És búcsú - almás!

Mica

Na hallod?!.. Ha egyszer szökünk?.. Isten ments!

Andris

(pacsiznak) Disszida?.. Benne vagyok!Oké!

Mica

Isteni!.. Lovaggá ütlek! (Hosszú csók.)

Nusi mama

(váratlanul megjelenik az ajtóban) Á, jó estét a háziaknak!

Mica

(megdöbbenve) Hát te?.. Nusi mama! Hogy..?

Nusi mama

Hogy hogy jöttem be? Erre jártam, s látom, az üres lakásban ég a villany. No, mondom; csak nem betörők?.. Vagy önkényes lakásfoglalók?.. Mondom, ezt már megnézem magamnak... Azt a lakást, amiért annyi rizikót vállaltunk...

Mica

És hogy jöttél be?.. Csak úgy...

Nusi mama

A kulcs nem volt a zárban...

Mica

Persze, kivettem, hogy ne zavarjanak..

Nusi mama

Hát, én meg gondoltam, ugyancsak biztonságban érzik magukat a bentlakók...

Mica

És a kulcs?

Nusi mama

Nekem is van kulcsom... Baj?

Mica

(most már felfortyan) Hát sose lehet tőletek megszabadulni?.. Folyton a nyomomban... Kémkedsz utánam?.. Mi vagy te? A Pölöskei család párttitkára.. Vagy urambocsá': a magyar gulág egyik kápója vagy?.. Milyen jogon?.. Ki hatalmazott fel?.. Nem vagy te az anyám!...

Nusi mama

Az anyád nem vagyok... Valóban.. De kötelességem... Emberségből... Figyelemmel kísérni a sorsodat.. Hogy el ne merülj, ha a mocsárban jársz is...

Mica

Hagyjatok békén már!... A francot ebbe a bűdös világba!

Andris

(ez alatt összekapkodta magát) Akkor én talán... Megyek is...

Nusi mama

Maga talán a... Talján Pali fia, nemde?

Mica

A szeretőm, ha tudni akarod!.. És mi közöd hozzá?.. Ne ijedezz, Andris! Bízd csak rám a naccságát!

Andris

Akkor – ahogy megbeszéltük, Mica.. Én benne vagyok.. Majd kereslek! (Sietve el.)
Viszlát!

Mica

Oké, fiú!.. Még itt találsz...

(A szobából egymás után dugják ki a fejüket Juci, Karesz, Csöpi és Sanyó.)

Nusi mama

Nocsak-nocsak!...A házibuli résztvevői, ha nem tévedek... Az aranyifjúság!.. Szép! Jó estét, hölgyek-urak!

Mica

Mit bámultok?.. Ellenőrzést kaptunk. Az erkölcsrendészettől!.. Na, tűnés haza! Vége a kuplerájnak!.. Tűzzetek a francba!

(Juciék egymás után kapkodják össze a ruháikat, s azonmód igyekeznek kívül kerülni a lakásból.)

Nusi mama

(hogy Juci elszalad előtte) Ez meg... A Csellárné, ha jól látom...

Juci

(zavartan menekülve) Én?.. Á, dehogy!... Illetve... (Visszalép, most már hangjára lelt.)
Ezt az ócsajt én ismerem!... Persze, a tanácsról!..(Micához) Hallod, Mica, ha tudom, hogy te az erkölcsrendészetről vagy eleresztve, akkor... Hát ez a te híres kádermentes Eldorádód?.. Tépek innét, mert úgy érzem, elsüllyedek a kádermocsárban.. Pfu!.. Gyere, Karesz!

Karesz

(jön, beszél a szobába) Sanyó!.. Olaj!

Sanyó

(jön, öltözködve) Mi az?.. Bombariadó? Csöpi! Alá vagyunk bombázva, spuri! (kirohan)

Csöpi

(félmeztelen, a ruháját a hóna alá kapja) A kurva életbe!.. Hát kellett ez nekem? (Nusi mamára néz) Ez a bomba?... Nohiszen! (A többiek után kirohan.)

Nusi mama

Füstölnek a svábok?...

Mica

A ruszlik elől... Ha kifüstölik őket!

Nusi mama

Néha a füst is fertőtleníti... Ugy mondják...

Mica

Nem tudom én, kit kell fertőtleníteni!... Most már jó?...

Nusi mama

...Nusi mama!...

Mica

Nem vagy a mamám se!.. Csak Nusi!... Most már!

Nusi mama

(miután kettesben maradtak) Ne légy ilyen komisz, Emica!.. Tudom, hogy nem vagy te ilyen...

Mica

Hanem? Milyen vagyok, kedves őrangyalom?

Nusi mama

Tudom, hogy csak máz rajtad ez az alvilági stílus... Valójában te tisztességes lány vagy...

Mica

Most jön a sóder!.. Az anyám pedagógiája!

Nusi mama

Tudsz te rendes is lenni...

Mica

Lehet, hogy tudnék, de nem akarok. Semmi kedvem hozzá! Unom apám őrszemeit magam körül. Körül vagyok véve spiclikkel. Azt se tudom, a családukban hol a határ a magánélet és a közélet között. Apám otthon is mindig figyelt: azt leste, hol kap rajta valami eszmei-politikai baklövésen... Az anyám meg... A gimnáziumi igazgató!... Mindig az erkölcsi-pedagógiai elveivel!... Élni nem éltünk együtt, mindig magam ebédeltem-vacsoráztam. Esetleg a bejárónő társasága jutott nekem... Apu meg anyu mindig este jártak haza, az esti tévéműsorra... Az meg megint szent volt, mert abban is azt figyelték; mikor vétenek a műsorban valami oltári nagy politikai bakit, hogy aztán megbeszéljék, kit váltsanak le, kit tanácsoljanak el a képernyőtől...

Nusi mama

Ne légy ilyen cinikus! Apád szeret, azért őriztet annyira. Más apa jól elverné a feneked, becsukna a szobába, aztán kereshetnéd a szabadságodat... De , látod, hagyja, hogy menj a magad feje után, hogy magad jöjj rá; nem fenékgig tejfel az élet, s csak azért környékez megfigyelőkkel, hogy óvjon az elbukástól, nehogy megüsd, nagyon megüsd magad...

Mica

De jól adod!.. Tán megbeszélte veled a neveltetésemet?.. Nekem soha nem voltak szüleim!

Nusi mama

Miket beszélsz? Egy szavadba kerül, és minden álmod teljesül! Más gyerekek a tizedével is boldogok lennének...

Mica

A tizedével én is!.. A más kilencedét meg velem töltenék... Töltötték volna! De ők nem értem élnek, nem velem. Szereznek, de nem adnak. Nevelnek, de nem szeretnek. Szerepelnek, de nem élnek. Szavalnak, nem beszélnek. Bizisten, mintha filmen látnám az életemet! Ifjúságot nevelnek, de nem engem. Pedig én – én vagyok, Pölöskei Emma, az egyetlen és utánozhatatlan!... Egy őszinte szó, egy kedves, csak nekem szóló gesztus, egy jóízű káromkodás vagy egy edénycsörömpölés, veszekedés vagy valamiféle falrengető kacagás – együtt! De együtt, s nem rajtam kívül!

Nusi mama

Hát édesanyád?...

Mica

Ő csak Anyu, nem édesanya! Nem hiszem, hogy ő az édesanyám. Ha megsimogat – Uristen, de régen simogatott! -, nincs a kezének melege! Ha cicamód odabújtam az ölébe, mindig eltessékelt: „Na, ne lelkizz! Nem illik hozzád!” Ha Apuhoz mentem nagy néha, esténként – írt, és dossziékat lapozgatott az íróasztalnál! -, nem mertem megszólalni. Érted mi az? A mi otthonunk egy javítóintézet volt, egy fegyház, ahol a szüleim kiváló nevelőtisztek voltak, én meg a javítónevelő – munkára ítélt fiatalok

Nusi mama

Szegény kislányom!

Mica

Látod, most legszívesebben odaborulnék az öledbe, hogy megsimogass, és együtt bölgjünk egy állati nagyot! De fenét!... Az sem lenne az igazi! Az egész világ egy nagy bűdös bordélyház, ahol mindenki eladja, csak kelletti magát, hogy megérdemlje a baksist, és senki sem ér rá igazán élni. Mint a színész, akiben összekeverednek a szerepek az étellel, s már nem lehet hinni neki, hogy most őszinte vagy szerepet skandál...

Nusi mama

Emica, tudod, a felnőttek élete sem élvezet. Valóban, nem azt az életet éljük, amiben szívünk szerint magunk lehetnénk. Mások vagyunk a státusunkban, és mások otthon...

Mica

Ez az! De legalább az egyik oldalatok otthoni!.. Vagy ki tudja?!... Hogy mit akartok?.. Mit kerestek ti egymásban?...

Nusi mama

Hogyan?.. Kik?... Kiről beszélsz?

Mica

Kiről?.. Ne játszd nekem a szüzet, mert fáj a vakbelem!.. Te, meg Andris bácsi... A keresztapám!.. Állítólag!.. Mit tudom én!

Nusi mama

(megütődve) Mit?.. Miről beszélsz?

Mica

Tudok mindent, ne félj!.. Ti „kötözött sonkák”!... Höhh!

Nusi mama

(elfeledkezve, félhangosan) Az aljas Talján!... Hát feljelentette!.. Ezt is!..

Mica

(győztesen) Hidegben kapingálsz!... Az öreg, ne félj, nem sáros... Ebben nem!.. De hagyjuk ezt!.. Most rólam van szó. Vagy rólunk, Pölöskeiéről.. Minálunk Lenin-kép függött a falon, az Apu íróasztalán is a Nagy Tanító egy intimebb képe díszelgett, s még véletlenül se az én, vagy a mi amatőr felvételeink! Azok albumba ragasztva várják az utókor érdeklődését... Ha lesz nekünk egyáltalán utókorunk!..!

Nusi mama

(örül, hogy más témára tértek) És ha... Ha már anyádat nem érzed édesnek... Akkor hogy képzeled őt?.. Milyennek látnád az igazit?

Mica

Ha lenne!.. De nincs!.. Én őt keresem... Azért csavargok annyit... Szeretnék rátalálni egy... Egyszerű... Takarítónőre, aki fáradtan hazajön, odateszi a vizet a gázra, hogy vacsorát főzzön a családnak, leül krumplit pucolni, engem is odahív segíteni.. És ott sűrög a négy kéz, sebesen hámozza a krumplit... Nem a burgonyát, hanem igenis : krumplit.. És pucolja, nem is hámozza!.. Aztán, amikor megfőtt a paprikás krumpli, leülünk hárman vagy négyen, vagy akár öten, - és csámcsogunk, és kortyolunk, és senki se figyelmeztet, hogy „Hogy eszel?!.. Hogy fogod azt a kést?!.. Ne lógasd a lábad, mikor eszel!”, ésatöbbi.. Néha szeretnék disznó lenni, beletaccsolni a pocsolóba, jól összekenni magam, hogy aztán a zuhany alá állva megtisztulhassak.. Igen! Ezért járok huligánokkal, hippikkel, csavargókkal, csövesekkel, akiket igazából megvetek.. Igen! Sokszor utálok őket mosdatlanságukért, igénytelenségükért, büdösségükért, de mégis... Ezek legalább őszinték! Mernek önmaguk lenni! Nem játsszák a fejüket, annak adják magukat, amik: léhák, könnyelműek, s a szeretetük lehet, hogy csak hangulat, de legalább igaz. Élet – a szó legtermészetesebb érzelmében. Én a „Szeretlek Ágnes!” helyett azt írnám az égre, hogy **ŐSZÍNTESÉG!** Ezt, semmi mást. Mert ez hiányzik a mi életünkben. Az őszinteség.

Nusi mama

És ha egyszer – rátalálnál?.. Ha kiszülne, hogy tényleg.. Másvalaki az édesanyád?..

Mica

Nem is tudom... Sokszor elgondoltam, amikor Anyuék magamra hagytak, s Ilus néni, a bejárónő is hazament a családjához... Érdekes!.. Ő úgy beszélt a családjáról, hogy „az enyéim”, sokszor meg úgy emlegette őket, hogy „a híveim”.. Nem szép?.. Mintha a család papja lenne!

Nusi mama

Valóban!.. Nagyon szép!

Na, ahogy ültem a sötétben, magamban, akkor elgondoltam, hogy az én édesanyám... Az igazi... Az valaki más.. Csak ő megszökött a kórházból, megszült engem, s engem otthagytott a pólóban árvának, eldobott fattyúnak... Talán egy taknyos diáklány, egy szegénylős lányanya, egy gyáva szuka...!

Nusi mama

Istenem!.. Emica, kislányo...

Mica

És akkor az én apám, a nagy Pölöskei elvtárs... Egy telefonon megrendelt engem, mint csemegeboltban a komissiót szokás, aztán elküldte a sofőrjét, hogy hozza haza azt a pólyáskölyköt... Mint egy konzumcsomagot!... Höhh!.. Hát ezért nem érzem én az Anyu simogatásai után azt a meleget!... Lányok mondták, mikor zuhanyoztunk a suliban, hogy kiskorukban, amikor az anyukájuk felhúzta rájuk a harisnyát vagy a nadrágot, akkor utána mindig olyan jó, sima meleget éreztek a keze nyomán.. No, én ezt soha nem éreztem!

Nusi mama

Drágaságom!.. (Megöleli, Mica az ölébe hajlik.) Kis, érzékeny szenvedőm, te!...

Mica

Látod, ezért hívlak én Nusi mamának is, mert nekem igazából sose volt mamám... Buta egy szitu, ugye?.. Pedig te csak Apu egyik mamelukja vagy! (Feldermed Nusi mama öléből.) Meg a Bordulákné.. Az Erzsi mama!

Nusi mama

Ezt meg honnét szeded?!

Mica

Ugyan, öreglány!.. Tudok mindent, és kész!..

Nusi mama.

Micsoda stílus megint!... Ha hallana most!... Ha találkoznál az igazi édesanyáddal!...

Mica

Az már sose lesz „édes”! Az egy ringyó! Egy bűdös kurva, aki így eldobta a kölykét! Mint ez a Juci is, a Csellár felesége! Az már nem állhatna meg előttem! Az megnézhetné magát, mondhatom!

Nusi mama

Hát... Meg is érdemelné, igaz!...

Mica

Azt meghiszem!... Én nem tudom... Ha én valaha... Valakitől teherbe esnék, én úgy kötődnék ahhoz a kölyökhöz.. Tán el se vágnám azt a köldöksinórt...

Nusi mama

Te kis bolond!

Mica

Persze, csak úgy, átvitt értelemben... Nem érdekelne semmi: takarítanék, havat hánynék, elmennék szemetesnek, vagy mit tudom én, mire vetemednék érte, de nem adnám ki a kezemből! Nem én!... Rohadna le a kezem! Legszívesebben.. Igen! Én itt hagynám ezt az országot. Elmenni oda, ahol magamért lehetek önmagam, nem a Pölöskei elvtárs... A főelvtárs lánya! Mert itt üvegház borul rám. Annyi nap, annyi víz, annyi levegő jut rám, amennyit szánnak nekem. Ez is börtön, csak nem sivár cella, hanem virágos kert, amelynek illata lassan ölő méreg. S miután nem élvezem, hanem szenvedem a virágoskertet, egykutyra, hogy ilyen vagy olyan börtönöm. Börtön, mely büntelenül is bünbánatra kényszerít. Mert mi a bűnöm? Az, hogy egy főkádernak vagyok a gyereke. De ugyanúgy örök vigyáznak rám, körülrajzolják a mozgásteremet, jelentést írnak-mondanak rólam, mint egy üldözöttről, tudósok vizsgálják-elemzik az idegeimet, a szenvedélyeimet, mint egy állatorvosi lónak. Nekem ki kell törnöm ebből

a hálóból, el kell szakítani kötelékeimet. Világosan látom: nekem disszidálnom kell, apámtól másképp nem szabadulhatok.

Nusi mama

(megdöbben) Hogy te mire nem vetemednél, Uristen!.. Csak azt ne!.. Abba belepusztulna az apád!.. És ha ... És ha kiszülne, hogy mégis más az anyád? Ha egyszer mégis rátalálnál?

Mica

Nem tudnám neki megbocsátani, hogy eldobott! Nem lenne, nem lehetne az édesanyám! Erre az ideámra én már keresztet vetettem. Semmi sincs, ami itt tarthatna, mert magamat nem érzem magamban. Ha tapogatom magam, csak a hiányomat érzem: a semmit fogom a kezembe...

Nusi mama

Kislányom!... Az életünk csak megtörténik velünk; korrigálni csak a tanulságaiban tudjuk, irányítani nem.. Ezért hiába minden ellenérv... Szeretnék meggyőzni – magad ellen, hiszen azt se tudod, ki vagy magad... Meg hát – kötelességem is...

Mica

Kötelességed?.. Miért?

Nusi mama

Apádnak.. A volt főnökömnek tartozom ezzel...

Mica

Szóval te is jelentéseket küldözgetsz rólam!...

Nusi mama

Jelentések!.. Ölelő karok ezek a korlátok, Emica, melyek védenek inkább, mintsem kerítenének... Ti, fiatalok minden fennálló rendben a korlátokat látjátok, a védőburkot nem... Itt van ez a lakás is... Keresztapád, az elnök felelősséget vállalt érte ezzel a lakáskiutalással. Emiatt egy ember elvesztette az állását, másoknak meg kellett alkudniuk, megszegyülniük azért, hogy ezt a lakást -mint mentőövet - te megkaphasd. Hogy letelepülj, hogy megkötődj végre... Hogy összeköltözz hát azzal a nyugatnémet fiúval.. Hogy boldoguljatok...

Mica

Megkötnétek ezzel a lakással is, mint akáccal a futóhomokot? Milyen embertelenek vagytok! Mindent elkövettek értem – ellenemre! Közben senkinek eszébe se jut, hogy talán nekem is volna némi közöm ehhez a boldogításhoz!

Nusi mama

De hát éppen ezért kerítünk, környékezünk - és nem kényszerítünk!-, hogy kövessük az ámokfutásodat. Mert az elveid fiatalos ideálok, amelyeket szülőként egyhamar kinősz... Hidd el: szülőként – majd meglátod!- belakod majd az életed, amiből gyerekként menekülni próbálsz. A gyerek kijátssza, áthágja azokat a kordonokat, amiket a szülő védő karjai képeznek köréje...

Mica

(gyanakodva) Túl közel vagy ehhez a szerephez, Nusi mama!.. Ki hatalmazott fel erre a védangyal-szerepre? Apám igen jó szervező, ha ilyen eleven hálóba fonta körém az országot...

Nusi mama

(visszakozva) No, azért nem vagy te annyira fontos...

Mica

(meg se hallja) Ezért kell nekem ebből az országnyi hálóból kitörnöm... Szétszaggatni ezt a köteléket!..

Nusi mama

„Kötözött sonka”...

Mica

Jól mondod, igen! Kötözött sonka! Csak hogy ebben a hálózatban már sonka sincs!

Nusi mama

Hát, ha kiszabadítod magad belőle, csak az marad... A háló, amit alulról a hála, felülről meg a bosszú tart össze, merevít fallá.. Hálafallá.

Mica

Nusi... mama!.. Ha te lennél az én helyemben... Mit tennél?

Nusi... mama

Drágám!... Az életünk tele van tévedések csapdáival. A tévedésre az ifjúságnak joga van, nekünk, öregeknek meg nincs rá, nem telik rá energiánk. Ezért nem lehet kettőnk hasonlóságáról beszélni.. De én határoztam: adok rá pénzt, hogy boldogulj. Kezdj új életet – odakint.Nézd!.. Egy utolsó,búcsú-vallomással segíték rajtad.

Mica

Búcsú?

Nusi mama

Kint nyugaton él az én unokatestvérem. A Bordulák Gábort is odamentettem az ösztöndíjával. Ő titokban onnan levelez az anyjával, Erzsi mamáddal. ..De ez titok!.. Ahogy az is, hogy én is oda készülök, a nővéremhez... Majd!

Mica

Csak legyek én is benne ebbe a rendezésbe!(Megöleli Nusi mamát) Végre! Egy ember,akivel őszintén kibeszélhettem magam! Aki megértett!

Nusi mama

S akinek mellel: volt rá ideje...

Mica

Aki olyan volt, mint egy igazi anya...

Nusi mama

Az Isten mentsen meg mindenkit az ilyen anyától

Majd? Mikor?

Nusi mama

Előbb összerendezem életem széllengő szálait, hogy békében haljak meg.

Mica

!

Függöny!

II. FELVONÁS

1. kép

Szín: Bordulák András tanácselnök lakása. Módos, kertés családi ház konyhája jobb felől, egyik szobája, s alatta pinceszobája (bárpincéje) bal felől. A színpadot ekképpen közfal osztja ketté, mely közfal fent (a magasföldszinten) a lakás nappali (vagy ebédlő) szobáját és konyháját, lent pedig (díszes pincelejáróval) Bordulák bárpincéjéül is szolgáló dolgozószobáját választja el a (szintén magasföldszinten álló) konyhától.

A konyhától balra az ebédlőbe, szemben az előszobába, ill. üveges verandán át az udvarra nyílik ajtó. Éppen szemben (az üvegfalon át) a szomszéd udvart (most már) eltakaró nagy fehér falra, abban (feltűnő helyen) piros téglából kirakott ALÁH (HÁLA) felirat olvasható.

A bárpincéből balra rejtett ajtó, kijáratul az utcára szolgál.

Amikor a függöny felmegy, Bordulákné a konyhában ebédfőzéssel foglalatoskodik, lent, a bárpincében Bordulák egy kanapén fekvé újságot olvas. Közben rádió szól. Bordulákot (a nézőtér felől) nagy, kecskelábas asztal takarja, belőle csak a szétnyitott újság látszik. Az asztalon, tálcán boros üveg és félig telt pohár jelzi, hogy gazdájuk velük (is) tölti az idejét.

Kőműves

(jön az udvarról malteros vödörrel, abban kőműves szerszámokkal) Na, csókolom, én kész vagyok... (Az ajtón kívül hagyja a vödröt, hosszan törölgeti a cipőjét.) Ezeket kint hagyom ám, nehogy összerondítsam itt a rendet

Bordulákné...

(pálinkásüveget vesz elő, abból tölt Kőművesnek) Rendet? Ugyan már! Micsoda rendez!... Na, igya ezt meg! Egészségére! (Hokedlit tesz eléje, arra inti a vendéget.)

Kőműves

(ráereszkedik) Olyan magasra emeltem azt a falat, hogy azon már az Isten se lát a másik portára... Nagy harag lehet az, ha már ilyen magas falat emeltet az elnök elvtárs!... Pedig, ahogy hallottam. Ő pátyolgatta, iskoláztatta, emelte őket maga fölé...

Bordulákné

Hát, még a házat is ő építette nekik ide a szomszédba... Hogy kéznél legyenek, ha szüksége adódik... Hogyis kéznél...

Kőműves

Be is van vakolva, diszperzittel lemeszelve, s kirakva az a négy betű, két téglahossznyira, ahogy kívánva volt. Még a felkiáltójelet is kiraktam, hadd tanuljon belőle, akit illet. Mert hallom, megvan az szolgálva alaposan.

Bordulákné

Úgy – úgy, aranyoskám!.. Meg lesz a fizetség is...Szóljak-e neki, vagy...

Kőműves

Isten mentsen, most zavarni őt! Tudom, van neki most elég baja, szegénynek! Hallom, hogy leváltották az elnökségről...

Bordulákné

Hát!.. Azért bújt a kuckójába a világ elől...

Kőműves

A hálátlan világ elől!.. Pedig, ha köszönhet valamit valakinek ez a város, az csak Bordulák András lehet! Tudom én, hány emberrel tett jót szegény, de hát a hála!... Igaz is! Nem erre a falra, az égre kellett volna felírni azt a négy betűt, hogy sose veszítsék szem elől a népek!

Bordulákné

Az a!.. Megromlott ez a világ!.. No, szóljak-e hát?

Kőműves

A világerért se! Nem kérek én ezért fizetséget!

Nem-e? Hát hogy gondolja?

Hát, csak úgy csináltam én ezt, gratisz. Szívességből. Mert nem felejttem én, nekem is az elnök elvtárs adott lakást. Nélküle még most is abban az égrenyílóban laknék! Tudom, miattam is tarthatta a hátát az irigykedőknek, merthogy nekem is soron kívül... De, hát kinek nincsen irigye?.. Inkább száz irigyem, mint egy szánakozóm... Ezt mondta mindig az apám, szegény nyugodjon... Én oszt tudom, mi a hála! Nekem nem kell a figyelmeztetés!.. Hej, ha az adósainak csak a tizede állna most elő, tudom, nem fájna a feje szegénynek!.. De hát... Legalább én segítsek rajta...

Bordulákné

Áldja meg érte az Isten!.. No, ha már ilyen kedves... Ugyan, nem nézné meg a pinceablakokat is?.. Ez a vasablak, ha berozsdál... Se ki, se be nem mozdul... Az ajtón át szellőztetek...

Kőműves

(készülődik) Megoldjuk, csókolom, azt is! De majd holnap! Most mennem kell.. Majd holnap eljövök megint... Hátha szét kell verni azt a falat...

Bordulákné

Adná a Jóisten!.. Hogyis adná!...

Kőműves

No, csókolom! *(Elmegy.)*

Bordulákné

Az Isten megáldja, kedves!.. Szabadság magának! (Hogy egyedül maradt, a bárpince felé hallgatózik. *Aztán, hogy nem hall semmit, felerősíti a rádiót. Pár zenei akkord után a bemondó hangja:* „Még mindig nincs megbízható hírünk a rejtélyes körölmények közt elhunyt Pölöskei András Kb – titkár ügyében. Mint a korábbi híradásunkban közöltük, Pölöskei elvtársat a lakásában halva találta házvezetőnője, Petényi Antalné. Meg nem erősített hírek szerint Pölöskei András a disszidált lánya miatt ért atrocitások miatt öngyilkos lett. Pölöskei elvtársat a párt saját halottjának tekinti, temetéséről később történik intézkedés.”

Bordulák

(lent maga is hallja, felül, megdöbben a hírre.)

Bordulákné

(kikapcsolja a rádiót) Hogy ez a Pölöskei?.. Meg a lánya!..Az a szegény Mica! A csavargó

lelke neki!...De hát már van vagy két esztendeje, hogy egyszerre eltűnt...Azóta se híre,se hamva.. És most meg az apja is!.. No lám! A lánya után ő is! Utolérte hát őt is az Isten büntetése!.. Isten nem ver bottal!.. Hogy is lett volna öngyilkos!.. Ő, öngyilkos!.. Agyon se lehetett vóna csapni!.. Hát igen!.. Aki megaláz, az megaláztatik!... Hogyis meg... Megeszi a fene ezt a politikát!.. Mindig is mondtam, hogyis mindig!...

Bordulák

(kitörve) Te is hallottad a hírt, Erzszi?

Bordulákné

Mit?

Bordulák

(bekapcsolja a rádiót, de abban már csak zene szól) A rádiót!

Bordulákné

Hallottam. Na és?

Bordulák

Bandit!... A Pölöskei Bandit!

Bordulákné

Hogy vége?... Persze, hogy!... Tudtam én! Mondtam én már régen, hogy rossz vége lesz ennek!

Bordulák

(elrévül) Öngyilkos lett volna?

Bordulákné

Ő?.. Más tán igen, de ő nem!.. Inkább mások őmiatta!..Tán a lánya is, szegény! Ki tudja, azzal is, hogy...Él-e, hal-e?

Bordulák

Bah!... Vén hülye! A lánya miatt!..Na, szép gyerek az is!.. Még engem is az visz a sírba, meglátod! Az a kis kurva!... Az apagyilkos!

Bordulákné

Szegény otthontalan... Az is...

Bordulák

(dühösen) Nincs is!... A te fiad nem volt otthontalan!.. Ő igenis, fészekhagyó volt! Hálátlan kutya! (Meglátja a falat.) Ahá! Megcsinálta!.. Jól van! Így kell! Mindegyiknek a szívébe vésni, hogy HÁLA, HÁLA, HÁLA! Hogy amíg élnek, ne feledjék, hogy mivel tartoznak!.. Az egész hálátlan generációt kiirtanám!.. A dicső ifjúságot!.. A jövő nemzedéket!.. Az utókort!.. No, szép utókorunk lesz nekünk!.. Kifizetted?

Bordulákné

Kit?

Bordulák

(bosszúsan) Kit!... Nem az utókort! Hülye! A kőművest!

Bordulákné

Ja! Az tényleg hülye!... Hogy ingyen csinálta neked.. Grátis – azt mondta.. Mert ő tudja,

mi a hála – azt mondta...

Bordulák

Hja , a régi nemzedék!.. Az tudja, mi illik!

Bordulákné

A lakásért, az is... Fizetett!

Bordulák

Ő legalább nem köpött szembe... Mint ez a kis bűdös kurva!.. Mit kellett érte is kiállnom!... (Kinéz a felállított falra.) Mit áldoztam ezekért is!.. A szarból emeltem fel őket!

Bordulákné

A keresztlányod...Az is...

Bordulák

Kitanítottam mind a kettőt... Nekik is épp ez a szegény bolond járta ki a felvételüket!.. Jogászok lettek! Doktorok! Aztán még én, hülye, bársonyszékbe ültettem őket! A keresztlányom vállalati jogtanácsos lett, a férjecskeje meg városi főügyész!

Bordulákné

Kinevezték...

Bordulák

Az én jelölésemre!.. Mert akit én jelöltem, az mind befutó volt!... Magam fölé! Ellenőrömnék! Én barom!

Bordulákné

Hogy legyen, aki megvédjen. A büntetésektől..

Mit?.. Mit morogsz itt össze-vissza?.. Hogy merészelsz?.. Hogy jössz te ahhoz?.. Hogy velem!.. Hogy ellenem!.. Hogy engem!.. Te csetres!.. (*Nyakon üti.*)

Bordulákné

Üss csak! Üss, no!... Verj agyon!.. Szép ajánlólevél!... A tanácselnök úrnak!.. A fiad is azért hagyott el!..

Bordulák

Mit pofázol te?.. Ki hagyott el engem?

Bordulákné

A fiad!.. Hogyis az!.. A fiad!

Bordulák

Nekem nincs fiam!.. Nem is volt sosem! Meg se született az a rongyos!.. Hol van csak?! (*Fiókot túr fel.*) Hol tartogatod? Add elő!

Bordulákné

Mit, az istenért?!

Bordulák

A leveleit!... Azt hiszed, nem tudom? Hogy a hátam mögött leveleztek? Hogy azokkal (*a fal felé int*), az ellenségeimmel paktálsz ellenem? (*Rátalál az összekötözött levélcsomóra.*) Itt van!

Bordulákné

(ki akarja ragadni férje kezéből a csomagot) Jaj, Istenem!.. Jaj, Gabikám, drága fiacskám!

Bordulák

Megmondtam, nekem nem fiam! Nekem nincs fiam! Egy ellenséggel nem fogsz levelezni!
A hátam mögött! Itt van mind?

Bordulákné

Mit akarsz vele?.. Andris!

Bordulák

(miközben égeti a levélcsomót) Itt van! Olvasd!.. Olvassátok!.. Az anyátok istenit!

Bordulákné

(sírva kaparja a papírhamut, feketére torzul az arca)

Bordulák

Vén boszorkány!.. Mi van azzal az ebéddel?

Bordulákné

(vizes kendővel törli az arcát, szipog) Édes kisfiam!.. Főzöm, no!! *(Morogva.)* Égjen ki tőle a béled!.. Hogyis égjen!

Bordulák

Mozogj velem!.. A Nusi elvtársnőt várom! Küld le, ha megjön!.. Hallod? .. És más ne zavarjon!.. Te se! *(A pincébe le.)*

Bordulákné

(magában) Persze, a Nusi elvtársnő! Azzal nem beszélsz úgy, mint a kutyával!.. De jól van ez nekem!.. Hogyis jól!

Mica

(belopódzik, félve, suttogva) Keresztanyám!

Ki az? *(Megdöbben.)* Szent Szűzanyám!.. Te vagy-e, te lány?.. Vagy hogy is?.. Hát nem odakint?... Apád meg, hallod?...

Mica

No, bejöhettek?... Keresztapám? *(Belopakodik.)*

Bordulákné

Félsz, ugye?... Lent van a kuckójában... Csak gyere!.. Ha már itt vagy.. Becsukózott, hogy senki se zavarja, csak...

Mica

Csak?

Bordulákné

Csak a babája... A Nusi elvtársnő!.. Az igen! Az mindig.. De téged... Isten őrizz, hogy meglásson!...

Mica

Tudom, agyonverne.. Tudom...

Bordulákné

Bujj csak ide, míg elkészülök!.. (Sarokba, a pincelejárattól eltakarva bujtatja.) Nehogy lásson, ha fel találna jönni... De Nusit várja.. Az meg jönni fog...

Tőle nem tartok.. Ő tudja, hogy itthon vagyunk... És magam se jönnék, ha...

Bordulákné

Az a!.. Oka lehet, ha idemerézkedsz.. De hallod-e, te lány!... Hallottad az apád hírét?.. Most mondta be a rádió.

Mica

Mi lett vele?

Bordulákné

Azt mondták, meghalt... Úgy monadták, szívgörcs.. De azt is, hogy öngyilkos lett... De én nem hiszem... Tán miattad?

Mica

Énmiattam?... Azóta már, hogy kimentem... Élhetett.. Élhatték világukat – nélkülem... Nem hoztam rájuk több szégyent...

Bordulákné

Hisz épp ez lehetett a baja... Hogy te, a lánya... Egy főelvtárs lánya – disszidált!... Keresztapádat is.. Te tetted tönkre!... Azzal a lakással!... Tudod, micsoda cirkuszt kellett kiállnia?... Miattad!.. Feljelentették, hogy megsértette a törvényt... Miattad!.. Hogy lakást adott a keresztlányának, amikor... Egy családra meg rászakadt a ház.. Annak járt volna!... Annak volt kijelölve, nem neked.. De hát ő neked adta... A protekciósna!

Mica

De hát nekem nem kellett... Én nem kértem! Kértem én, hogy mint pányván tartott csikót, karámba kerítsenek?... Otthagytam, hogy miattam ne legyen baja!.. Adhatták volna rászorultaknak!

Bordulákné

De a lavinát elindítottad, süsd meg!.. A lejtőn guruló mindent meg nem állíthatod...

Mica

A lejtőt nem én, hanem a rendszerváltás állította eléljük. Apám sem.. Ő se miattam.. Mert akkor már akkor emelhetett volna kezét magára, mikor kimentem rég.. Nem, Kema?... Ő és Kepa is...

Mica

Mikor hívsz már bennünket rendesen!.. Kema, meg Kepa!

Mica

Rövidíték, Keresztmama, rövidíték!.. Takarékoskodom, „spórolok” az energiámmal! Ez csak nem baj?...Mindig azért kárpáltál, hogy pazarlok.. De hogy befejezzem: a rendszer tette őket lapátra, nem én.. Jégzajlás van, tavaszi áradás, hát az olvadás elsodorja a korhadt hajókat is...

Bordulákné

Még hogy kórhad!.. Az apád, meg a keresztapád is!

Mica

Elhasználódtak... Mint a rendszer is.. befuccsoltak!.. Újítani kellett.. Új rendszer, új állam.. Majd a fia!.. Majd mi!... De hát! Ejnye már!.. Csak nem kezdünk itt, most politizálni!?!.. Majd felmegyek... Felmegyünk apám temetésére.. De most... Nem is kérde? Nem is izgat, hogy miért merészkedtem... Miért merészkedtünk haza?

Bordulákné

Mit beszélsz, te Emma!?!.. Hogy merészkedtetek?.. Kivel?.. Meg hogy: haza?.. Neked Pesten van a hazád, apádéknál!

Mica

Gabival jöttünk haza, Kema!.. Gabi itthon van!

Micsoda?.. Hogy Gabi?.. Az én fiam?.. Az én egyetlen, drága kicsi fiam?.. Hogy itthon? Hogy haza?.. És hogy végleg?

Mica

No, nem végleg mert még egyetemre járunk. És velem!.. Hogy mi, ketten... Mami!.. Mi összeköltöztünk... Ott kint!

Bordulákné

(*vegyes izgalommal*) Hogy ti?.. Össze?... Jaj, Istenem!.. Te lány!..

Mica

Nem úgy, komolyan, csak épp összeköltöztünk. Együtt élünk. Mint egyetemisták... Ott kint már ez a szokás..

Bordulákné

Megbolondultatok?... Vagy csak én?... Megbolondítottad! Odakint!... Hát olyan bolond ország az a Német?

Mica

Nem bolondság!..Csak olyan próbaházasság.. Mint a ti időtökben is volt régen... Hogy a szerelmesek a katonaidő előtt elhálták egymást. Aztán ha gyerek jött a három év alatt, hát jöhetett a házasság... Ez így volt tisztességes.Megfeleltek egymásnak. Egyszerűen...De most, csitt!.. Ha keresztapám meghallja, hogy itt vagyok, még kijön, s azzal nekem.. Jaj, Istenem, akkor nekem végem!... Azt se tudom, ezt is hogy mertem.. Csak belevágtam... Gabi óvott, hogy agyonver Kepa, ha meglát.. Amilyen stresszben van ő most... De hát...

Bordulákné...

És hol van?.. Hol szálltatok meg?.. Szállodában?.. Jaj, hogy lássam! Istenem!

Mica

Á, dehogy!... Valiéknál.. Venczeléknél, a szomszédotokban.. Akik ellen ezt a nagy falat emeltétek... Nahát, ez a Hála!.. Ez a hálafal! Nem mondom, nagy mementó!

Bordulákné

Hát, mert ő akarta... Ez a hóbertja most... Hogy mindenki .. Az egész világ hálátlan.. Hogy ő mindenkinek csak adott, s most neki, a sok adós közül nem ad senki.. És azok ők ott... Valiék.. A másik keresztlányoméék... Ők mit szólnak hozzá?

Mica

A falhoz?... Hogy a közös portát elkerítettétek? Hát... Szegény Valiék nem is beszélnek.. Jutka, a lányuk közvetít közöttük. Vali mondja: „Mond meg apádnak, hogy ott a vacsorája

az asztalon.” Géza meg, hogy: „Mondd meg anyádnak, hogy már vacsoráztam... Nem szorulok a főztjére!..Apropó! (A fazékba szagol.) Mi készül itt? Csirkepörkölt?

Bordulákné

A Nusit várja ebédre. A fene bele! Az lesz, tejszeles. Neki! Jaj,de!..

Istenem- Istenem!.. Ládd-e, te lány, hogy hát mit tettél velünk?!

Mica

Nem én, Kema!.. És Géza, a főügyész se tarthatta már a hátát.. Azt mondja, eleget falazott már neki.. Eddig tologatta, halogatta a vizsgálatokat, a névtelen feljelentéseket elrejtegette... Elsikkasztotta valósággal.. De hát végtére is.. Tovább már nem megy!.. Örüljön, ha simán megússza.. Annyi van már a füle mögött.. Nem úgy megy már, mint régen, hogy hatalmi szóval, meg rátelefonálással, meg partizános prolikupicával el lehet tussolni a dolgokat: „Cimbora, öreg harcos, majd elboronáljuk az ügyet!”.. Jogállam ez már, nem diktatúra, Kema!.. Vali, szegény meg védi, Géza meg csak köti az ebet a karóhoz..

Bordulákné

De csak nem vetemednek tán válásra, te gyerek!

Mica

(nevetve) Szegény Jutka közöttük a lyuk, amin át Thisbe meg Pryamus susoghatnak ki s be! Hát Istenem!.. Mi mást tehetnének? A szerelmet nem lehet felmelegíteni, mert megsavanyodik. Ha már szakadt, ott egye mega a fene! Olyan az, mint a nyűtt szerkó: ha már szakadozott, foltozgatni nem érdemes, be a kukába. Odavaló!

Bordulákné

Miket beszélsz, te gyerek! Hát a család, a szeretet meg a hála?!

Mica

Ahá, itt vagyunk, a falnál! A hála! Ezzel veritek bilincsbe a fiatalokat, ti öregek! „Hálával tartozol, mert felneveltelek!”, „Hálás lehetsz, hogy elintéztem a felvételiget!” Mindig ez megy, s ez olyan utálatos!

Bordulákné

Méghogy!... Ez köti össze az embereket: a hála! Ez őrzi meg a családot, ez fogja össze a népeket is! Engem is ez fűz keresztapához, hogy elvett, hogy apja lett a fiamnak! Mit is beszéltek! (*Felsír.*)

Mica

Hát nem az övé?.. Nem az ő fia, Gabi?

Bordulákné

Mit nem gondolsz! Az kéne még, hogy zabi legyen!.. Csak hát... Korábban jött, mint kellett volna.. Kicsit... A szeretet megványul idővel, mint a nyűtt ing... De a hála, tudod-e, a hála erősebb kötés a szeretetnél is. Az táplálja a szeretetet is, a hála...

Mica

De épp a hála tesz lázadóvá is, Kema!.. Mert szabadulni akar az ember a kötelékeiből. Mert a kötelék – hurok. Csapda, ami megköti, béklyóba veri az embert...

Bordulákné

Jaj, te! Megint az a lázadás!.. Sose, hogy béke!... Mindig csak a trucc, meg a

rakoncátlanság!... Hogy hova tart ez a buta világ?.. Meg nem tudom állapítani magam...

Mica

No, sietek vissza, mert még itt kap Kepa vagy a Nusi mama!... Egyelőre csak titokban jöttem... Mert Gabi hív, hogy gyere át, Kema...

Bordulákné

Megyek én!... Persze, hogy megyek!.. Mégolyat!

Mica

Aztán majd megbeszéljük, hogyan szervezzük meg a nagy találkozást – az apa és a fia között... A nagy békéltetést!.. Majd összehozzuk... Úgy gondoltuk, hogy majd Jutka lesz a villámhárító...

Bordulákné

Az jó lesz!... Azt a gyereket úgy szereti, hogy tán megölni is hagyná magát érte... Akkor se tudna rája haragudni... Hogyis nem!...

Mica

Akkor majd gyere, ha tudsz.. Várunk!.. Szia! (*Elrohan.*)

Bordulákné

Szia, te szélvihar! (*magában*) Persze, hogy... Namégolyat!.. Hogy itt van az én egyetlen fiam.. Az én drága Gabikám!.. Annyi éve már! Mióta is vagy távol?.. Két éve?.. Három?.. Már Isten a megmondhatója... Nekem tíznek tűnt... Azt se hittem már, hogy meglátlak még élve! Én elveszett, drága kisfiam!... Te kitagadott, megköpdösött, megfeszített Krisztusom!.. Még hogy agyonverne!.. Hát verjen csak agyon!.. De akkor is!.. Azért is, hazahozom! Micsoda egy szégyen!.. Itt van, hazajött, és most félni kelljen az apjától!.. Az én házam ez, nem csak az övé!.. Meg a fiacskámé, hisz nem fattya neki!.. Az örököse neki, nem idegen.. Na nézd csak!.. Hát verjen agyon! Számít is az nekem!.. Már!.. Gabikám – lelkem, aranyom!.. Hogy mit is szenvedtem én nélküled.. És miattad, Úristen!

Nusi mama

(*kopogtatás nélkül belép*) Szervusz, Zsókám!

Bordulákné

Á, Nusi elvtársnő!... Szabadság!

Nusi mama

(megöleli, megcsókolja Borduláknét) Jaj, hagyd már ezeket a szektás allűröket!... Nusi vagyok, és punktum!

Bordulákné

Hogyisne! Hogy eztán szájon törüljön az uram! Nem, én tartom magam a regulához! Elvtársaknak „Szabadság!” dukál, a pártonkívülieknek megteszi a „Jó napot!” – mint a Talján kartársnak - , a hívőknek meg a „Dicsértessék!” vagy az „Áldás békesség!”.. De ezt csak suttyomban, mert ez csak az én buta, klerikális kispolgári csökevényem maradványa... Kinek mi smakkol, lehet választani!.. Hogyis lehet.

Nusi mama

Erzsikém, te ugye, gúnyolódsz ilyenkor?

Bordulákné

Gúnyolódni? Én?.. Hogy merészelnék?.. Egy ilyen művelt elvtársnővel?..No hiszen! Kapnék én az uramtól! Megemlegetem azt a pofont is, amit miattad kaptam.. Miattatok! Emlékszel rá?.. Rátok mertem nyitni az ajtót, én szerencsétlen.. Nem mondom, láttam is egy életre valót, hogyis láttam... Akkor oszt kijött az én uram, és se szó, se beszéd, hátulról úgy teremtett fültövön, hogy azóta is zúg a fülem, hogyis zúg!.. Hogy még a csengetésed se hallottam meg. Most.. Tán nem is kopogtál.. Ugye, nem?.. Persze, te itthon vagy nálunk, ez a hálózad, hogyis az!...

Nusi mama

Szegénykém! Ugye, durva veled?

Bordulákné

Csak sose sajnálj! Én kiszabtam magamnak ezt a büntetést. A fiamért, hogy is érte!... Jólesik, ha érte szenvedhetek.. Mint Máriának Krisztusért... Igaz is!.. Mit határoztak felőle?.. *(A pince felé int.)*

Nusi mama

A tanácsülés azonnali hatállyal felfüggesztette.. De tán tudod is, hiszen azóta ül itthon – a szoknyád mellett... Ma aztán végleg tisztába tették.. Korkedvezményes nyugdíjazás.. Mert a Géza, a Venczel elvtárs, a „hála-szomszédotok”.. Úgy kiállt mellette... Még őt is menesztették... Miatta!.No, de ez a fal?!..

Bordulákné

Hála Istennek!.. Csak van Isten az égben! Jól imádkoztam én, jól!.. Hogy csak ettől a hatalomtól szabadítaná meg az Isten... Hát megszabadította!.. Mert ez rontja meg az embereket.. A hatalom!.. Elveszi az eszűket, hogyis el!.. No, nem rontom már többé a renoméját, mert nem lesz neki!.. Eltiltott a templomtól? Jól van!.. Imádkozom itthon. Megtagadta a fiamat?.. Leveleztem vele!.. És szenvedtem a gorombaságait.. (súgva) merthogy titokban, az onokatestvére, a Valin át, már, a keresztlányom által leveleztünk. Itt rejtegettem a leveleit, s most itt van ne! Nem elégette őket? *(A tányérban mutatja a papírhamut.)*

Bordulák

(kilép) Hát te meg... kivel traccsolsz itt? *(Meglátja Nusi mamát.)* Na, te vagy végre! *(Összeecsókolja, aztán Borduláknéhez)* Nem megmondtam, hogy szólj le, ha megjön! Boszorkány!

Nusi mama

(elutasítóan, felháborodva kibontakozik az ölelésből) Ugyan, hagyd már!

Bordulák

(gyanakodva) Mi tárgyalnivalótok van nektek egymással? *(Borduláknéhez)* Mit fecsegsz itt összevissza?.. Az ebéden legyen gondod!

Bordulákné

Megtömheted mindjárt a bendőd, ne félj! Hogyis meg!.. Csak menjetek a dolgokra le!

Bordulák

(Nusi mamával lemennék)

Bordulákné

(tálcára rakja az ebédet, magában) Én meg oszt végre átszaladhatok... Istenem, Gabikám, drága kisfiam!... *(Fogja a tálcát, lemegy, kopogtat az ajtón, aztán az asztalra*

tálatna.)

Bordulák

Hát szóval... A mór megtette kötelességét, a mór mehet a fenébe... (*Borduláknéhez*)
Majd én kitalalok! Mehetsz!... És nem akarok senkit se látni.. Míg nem szólok!

Bordulákné

(gúnyos alázattal) Igenis, nagyságos tanácselnök elvtárs...(*Gúnyos (hajlongások között kihátrál. Már fent.)*) Gúnyos Na, most aztán, drága kisfiam, hadd lássalak!...Két éve , Istenem, hogy láttalak! (*Rendbe szedi magát.*) Hogy is nézek ki?.. Csak elfogad tán... Így is!... (*Kiszalad..*)

Bordulák

(*odalent*)Már vérszemet kapott ez is!.. Hogy elszemtelenedett!...

Nusi mama

(kitalal) Nyugodj bele, öreg! Mit akarsz te többet? Más világ van, más szelek fújnak..
Köszönd meg, hogy nem állítanak bíróság elé...

Bordulák

Szeretném én látni azt a bíróságot!...

Hát, Andriskám, ami azt illeti, meg is láthattad volna, ha Venczel Géza nincs...

Bordulák

Na, még szép!(*miközben az asszony kitalalt, ő megkínálja*) No, nem eszel?

Nusi mama

Már ebédeltem, köszönöm... (*Miközben Bordulák a levest kanalazza.*) Tudod, mit megtett érted az az ember?.. A te „hálátlan” rokonod? Magára vállalta a felelősséget, és lemondott.. Hogy ő a hibás a törvénysértéseidben, mert elmulasztott sok vizsgálatot, ami pedig megállíthatta volna a lavinát.. És te „hálafalat” emeltetsz ellene, hogy emlékeztess... Mire? A bűneidre?..

Bordulák.

Ezt a várost én virágoztattam fel! Több lakást építettem 20 év alatt, mint amennyi 200 év alatt épülhetett!

Nusi mama

Te építetted?.. Ébredj már fel!.. Ez a ti bajotok!.. A bűnötök!.. Hogy kisajátítottátok...
Kisajátítottátok a rendszert.. Pedig a nép nevében boldogítottátok magatokat! Ti uralkodtatok felette, nem szolgáltátok őt!

Bordulák

Mi az Isten! De érzékeny kritikus lettél egyszerre!.. Ha bűneim vannak, azok a te... A ti bűneitek is!.. A bűntárs pedig ne köpjön a tálba, amit ő rakott meg slamasztikával!

Nusi mama

Hohó, elvtikém!.. A tanácsokat nem lehet igazolni. Én csak egy piti kis gépíró voltam, akit te titkárnőnek, néha tanácsadónak használtál.. Hogy jövök én a te döntéseidhez?... És – ne haragudj –, amit te a fiaddal meg a feleségeddel művelsz, az egyenesen otrombaság...

Borddulák

No, lám csak!.. Az emberi kapcsolatnak két oldala van: az egyik a hála, másik a bosszú... Csak nem álltál át a másik oldalra bosszút állni rajtam?!.. A feleségemet?.. Máskor bolondnak nézted.. A fiamat meg árulónak.. Nem emlékszel?.. Most meg velük gyilkolsz engem?

Nusi mama

No, hagyjuk ezt, Bordulák!.. Én búcsúzni jöttem.

Bordulák

Nocsak!.. Már nem Bandurka? Nem Andris? Nem Bandriská?.. Már csak Bordulák?... Elvtárs!.. Mért nem teszed hozzá?.. Most jön a bosszú?.. Haldoklik az oroszlán, hát nosza, rúgjunk bele?

Nusi mama

Nem voltál te oroszlán, Andriskám, csak esetleg egy kanmajom, aki kényre - kedvre tobzódott az állam által preparált oroszlánbőrben...

Bordulák

Szóval, szembefordulsz a szekérrel, aminek eddig a bakján dőzsöltél!.. Megfordult a szél, fordítsunk hátat neki, nehogy szembe kelljen vele nézni... Rohadt kispolgár voltál... Az is maradtál!.. Szakíthatnékod támadt, - hát úgy legyen!

Nusi mama

Igazad van... Már elszakíthattam a kötelékeimet... Pölöskei András halála mindent megváltoztatott...

Bordulák

Halála?.. Nem öngyilkos lett?

Nusi mama

Sima szívroham végzett vele. Búcsúlevelet se hagyott...

Bordulák

Szívroham?.. S miért?.. Csak nem – a lánya?!

Nusi mama

Lényegében: vele kezdődött. A „nagy káder” nem bírta megemészteni, meg neki se tudták megbocsátani, hogy a lánya – épp, az ő lánya! – disszidálhatott. Aztán rá a többi: a rendszerváltás, hogy lapátra tették, a párt, és a többi...

Bordulák

És hallom... A Talján fiúval lépett meg... Éppen!.. Akit én.. Meg Pölöskei is!.. Nahát, ez a hála teteje!.. Én bolond!

Nusi mama

Ne szitkozódj!.. Tudod te jól, miért áldoztál rájuk!.. Téglá volt ez a piramisodba!.. De Talján úr is.. Az áruló is megkapta a piros nadrágot... Mellé a saját fiától!..Az is disszidált!..Úgy kell neki!.. Most ő is a padlón van.

Bordulák

Elájulok!... Árulónak nevezed? Te?.. Azt tudom, hogy egy rohadt kispolgár... Ő is! De hogy áruló?!

Nusi mama

Emlékszel a névtelen feljelentésekre? Amikért annyit citáltak a megyebizottságra? Szerencsédre, mindig megúszta ejnye-bejnyékkal, mert sokat elfektetett a te „hálátlan” főügyészed, a Venczel Géza, meg a kedves patrónusod, Pölöskei!

Bordulák

A tiéd is!

Nusi mama

Szegény Csellárra gyanakodtál, pedig a te kedves, szolgálalkú Talján Palikád volt az árulód!

Bordulák

A rohadt úristenit!

Nusi mama

És emlékszel arra a bizonyos névestére?

Bordulák

No, persze!... Mi van vele?

Nusi mama

A Palika a fiát is megajándékozta egy orosz felvevőgéppel... És az „véletlenül” megörökítette a mi édes együttesünket. A Micukánk is így tudott meg mindent... Rólunk!

Bordulák

A szentségit!.. És akkor, te, a híres Nusi elvtársnő!... Az én éber nyomozókutyám... Ezt nem vetted észre?

Nusi mama

De!.. Én hallottam a gép zizegését...

Bordulák

Nevetnem kell!... Most – visszahallod!...

Nusi mama

Csak hagytam, hogy Talján fussa ki magát...

Bordulák

S te még megajándékoztad a kettőnk titkával is!..

Nusi mama

Persze!.. Mert tudtam, hogy úgyis tudja. De beavattam, hogy bűnrészes legyen abban, amit feljelentgetett. Így őt minden buliba bemártottam, hogy a „róka fogta csuka” legyünk...

Bordulák

(megenyhülten) Félelmetes asszony vagy! Nem is tudom; a tested vagy a fifikád vonz inkább. Egy örvény vagy, melybe tehetetlenül belezuhantam... *(megölelné.)*

Nusi mama

(elhúzódik) Ne félj, már nem zuhansz tovább! Földet értél... Itt a vég.

Bordulák

Megörjitesz! Micsoda hatalom lettél? Te vagy ennek az ellenforradalmi kormányának a

miniszterelnöke? Mitől vagy te ilyen magabiztos? Mire ez a nagy pálfordulás nálad? Hogy csak úgy leköpöd eddigi múltadat? Ki vagy te?

Nusi mama

Csak sorjában!... Hogy Talján úr se élvezze olyan kaján örömmel a nyugdíját, megkeserítettem az idillikus családi békéjét...

Bordulák

Hogy az ördög..?

Nusi mama

Én segítettem a fiát meg Micát a szökésben.

Bordulák

Micsodaaa?!

Nusi mama

Mica hajthatatlan volt... Hogy nem talál otthont e hazában, mert a Pölöskei ház légköréből menekült a nagyvilágba... Ezért csavargott össze-vissza... Azért te abba a lakásba akartad letelepíteni. Hiába! -, Én végül is elláttam pénzzel, és megadtam neki az unokanővérem stuttgarti címét...

Bordulák

Ezt is elhallgattad!.. Hogy neked reakciós kapcsolataid vannak!

Nusi mama

Neked én kellettem, nem az unokanővérem. Nem?

Bordulák

Szóval, te kergetted Pölöskei Andrist a halálba?!

Nusi mama

Nem! A buta kádergőgje vitte a halálba. Hogy nem mert a tényekkel szembenézni. Hiszen a lánya tagadta meg őt már évek óta a csavargásaival, mert az apja köréből másképp nem volt módja kitörni.. És itt a te örvényed feneke...

Bordulák

Már meg se lepsz...

Nusi mama

Az a lány az anyját kereste mindenütt...

Bordulák

Az anyját?... Hát volt neki anyja?!.. A Bauer Olga, a Pölöskeiné!

Nusi mama

Ő a mostohája csak.

Bordulák

Azúristenedet.. Miért kell fogókkal kihúzni belőled?!

Nusi mama

Az igazi anyja én vagyok... Az édesanyja.

Bordulák

Atyaisten!.. Ez nem lehet igaz!

Nusi mama

De igen. Pölöskei elvette tőlem a gyereket. Ez volt az alkunk tárgya 52-ben.. Vagy a gyerek, akiről lemondok; nem látogatom, nem formálok hozzá jogokat, vagy anyámmal, az összetört anyámmal mehetek vissza a Hortobágyra, és tönkretesz minket. És nekünk... Rettenetes volt a hortobágyi istálló!.. És hát... Nem a gyerekem élete forgott kockán...

Bordulák

Csak az anyaságod...

Nusi mama

Az apám odaveszett a Donnál, Kardos doktort, az ügyvédet, akinek én a gépirónője, szeretője, majd a felesége lettem, s akinek én halála után is hálás vagyok, a Hortobágyon hagytam.. Elárultam. hogy az anyámat mentsem.. Hagytam volna halni?... Öltöm volna meg?... Elfogadtam a Pölöskei csábítását...

Bordulák

A szeretője lettél!...

Nusi mama

A titkárnője voltam... Mint neked

Bordulák

A kurváját örököltem!...

Nusi mama

A hivatalával... Eddig úgy tudtam, istenként imádtad...

Bordulák

Gazember volt!.. Aljas karrierista!.. Magához láncolt!..

Nusi mama..

Látod? A kötözött sonka!.. Megkötözött ő alaposan... Téged is - velem...

Bordulák

Ne keverj engem is – a ti mocskos.. Pfuj, de piszkos!... Szerelmi ügyetekbel!... (*Elfojtott dühvel*) De hisz a legjobb barátom volt!... Bandi, az istenedet!...(Az asztalt veri kínjában.)

Nusi mama

Mielőtt megőrülnél... Nézz szembe a tényekkel!... Amik eddig olyan szépen virágoztak neked, hogy elbódultál az illatuktól... Most látod, a gyökerük rothadt... Csak akkor érezzük, hogy záp a tojás, ha felkel a kotlás róla...

Bordulák

Én buta káder!... Szegény, naiv bolond!

Nusi mama

Ez az!.. Káder voltál a végtelenségig. Kiválasztott balek.. Te azt hitted, megdicsőült koronát hordasz a fejedben, közben két hatalmas szarvat rakott rád a legjobb barátod...

Bordulák

Meg az ő kedves szeretője!.. A kurvája!

Nusi mama

Aki elfogadja, szolgálja a hazugságot; prostituáltja lesz annak. Ki így, ki úgy. Mindnyájan a rendszer prostituáltjai vagyunk. Téged a büntudattól megóvott a rendszer. Hogy kihullj a minőség rostáján, attól megóvott a munkáshatalom... Az a háló, a hálaháló, amit egy egész államgépezet őrzött, nehogy a tényektől felfeseljen valahol... Ezzel kötözött meg engem is Pölöskei András, akinek hálából én a szeretője lettem. És amikor megszülettem a kislányomat - Emicát, szegényt!-, őt akkor nevezték ki a fővárosba. Neki káderházasság kellett, amely fenntarthatja a karrierjét, hát eldobott engem. Így vette el Bauer Olgát, a nagy Bauer kékharisnya, meddő lányát. És én ott, a kórházi ágyon, sírva, vérben ázva írtam alá a szerződést. Az ördög szerződését, hogy nem tartok igényt a lányomra, nem látogatom, nem avatkozom a nevelésébe, hanem úgy élek tovább, mintha belőlem nem egy új életet, hanem csupán egy abortált, kis húsdarabot vettek volna ki. A papírmunkát ő „lerendezte” nekem csak el kellett fogadni, hogy anyám és én életben maradjunk... Így hagyományozott át aztán neked, az utódjának, mint titkárnőt és szeretőt.. Erről te nem is tudsz: káderkémet, spiont, spiclit, besúgót...

Bordulák

Besúgót?.. Nekem?.. Rám?.. Ellenem,.. Ő?!

Nusi mama

Hogy rád vigyázzak, és óvjalak minden buta lépéstől, amely őt, az ajánlódat és patrónusodat kompromittálná... Ezért voltam vele K-kapcsolatban: minden tanácsomat tőle kaptad, s minden bajt ő hártott el felőled - a kedvemért is, nehogy valaha beleköpjek a levesébe... Hát ez az én románcom, regényem, drámám, tragédiám, Bordulák András!

Bordulák

Ha nem halt volna meg, most én lőném agyon! És te, szegény drágám, a Megalkuvás, az Önfeláldozás hőse vagy!.. Most, hogy kibújtal, kiszabadultál ebből a véres-rémes placentrából, megtisztulva, újjászülve még jobban tisztellek, jobban szeretlek, mint valaha is szerettelek. Az embert nem csak a tettei, de a lemondásai is minősítik. Hogy te mi mindenről tudtal lemondani! Fiatalságról, anyaságról, boldogságról, szerelemről, mindenről, ami embert éltetni tud.. És most, azt mondom én: kössük össze, ami eddig csak összetartozott. Légy a feleségem.

Nusi mama

Megvesztél?.. Neked van feleséged!

Bordulák

Az már nem feleség! Asszony, semmi más! A cselédem, - és elvetemült fiam anyja. Nem számít!.. Elválok, és összeházasodunk.

Nusi mama

Látod, Bordulák! A házasságban, családban te éppolyan durva paraszt vagy, mint Pölöskei volt. Hogy is mondja valahol Engels? Tán A család, állam és magántulajdon-ban, hogy nézd meg a kommunistát a családban, és kibújjik belőle a feudális oligarcha...Hát ez az!.. Te sem vagy különb. Tán még durvább, erőszakosabb vagy mint Pölöskei volt. Ő nem tagadta meg, csak körülvakodta az elvásott gyermekét, és irántam is végig hálával viseltetett, mert tudta, belátta, hogy mivel áldoztam neki.. Milyen öncsonkítással!

Bordulák

Hát akkor?.. Mit akarsz tenni, te szerencsétlen,:: Támadsz... az én támaszom nélkül!...

Nusi mama

Nem, Bordulák, nekem belőletek elegendő volt! Egy életre!... Kimegyek Stuttgartba, és új életet kezdek... A lányom már révbé hajózott, saját életet kezdett, nincs szüksége rám. Távolról gondoskodva még kárpótolhatom az elvesztett évekért...

Bordulák

Ó te mindenható asszony! Te most is hátulról kormányozod a családot. Csak nem ment férjhez az a kis ribanc?

Nusi mama

Megtudod tőlük maguktól, nemsokára...

Bordulák

Ki az isten vagy te, hogy madzagon igazgatod az életemet? Mi vagy te? Boszorkány vagy jó? Mi az isten?

Nusi mama

Csak aki megszenvedte, az ismeri az életet igazán... És én már csak a láncaimat veszthetem valóban;szabadon lélegezhetem... S már te is; hálaötelékek nélkül! Mint aki iszamos fürdőből szabadul, az őszinteség friss zuhanyára vágyom: nyugdíjasan, függetlenül, szabadon. *(Felkészül.)* És nem búcsúzom, hisz hála sem köt senkihez. Amit kaptam, azért busásan megfizettem, - hagyjuk hát a ceremóniát. Úgy lépek ki innét, az életemből, ezen a titkos ajtón, amit nekem, a kedvemért vágta ide, hogy senki se vesz észre. Eltűnök, s csak a jószágomat küldözgetem a lányomnak, remélem, megbocsátja majd a bűnömet... Az Isten megáldjon Bordulák András!...*(Eltűnik a titkos ajtón.)*

Bordulák

(utánalódul, de a bezáruló ajtónál visszatorpan) Eredj te szívtipró kurva! Te világ kurvája, te! *(Belerúg az ajtóba.)* Az egész világ egy nagy kupleráj! Mindenki elárult! *(Iszik.)* Pölöskei, a nagy barát! S most ez is! Mindenki! Mindenki áruló, spicli, tolvaj!.. Semmit se hagytak bennem! Üres vagyok, mint egy kilakoltatott ház! Mit tettetek velem, emberek? Huj, de üres vagyok! *(Az asztalra borul és sir).*

(Közben odafent nagy készülődés. Sorra lopakodik be Bordulákné, Jutka, Mica, Gábor, Géza és Vali. Mica virágot, Gábor és Géza egy-egy üveg pezsgőt, Vali tál süteményt hoz. Bordulákné és Jutka sebtiben megterítenek. Az egész készülődés titokban, csendben történik.)

Vali

Most aztán mindenki leül, és Jutka...Juditkám, most rajtad a világ szeme!

Géza

Csak okosan, kislányom... Minden csábodat vedd be!

Bordulákné

Aztán, kisfiam.. És Géza!.. Semmi politika! Csak a család!...

Gábor

Ha ugyan ő nem kezdi...

Vali

Ne vegyétek a lapot!.. Fő a családi béke!

Jutka

Akkor?.. Mehetek? (*Rendez magát.*)

Bordulákné

(*Keresztet vet*) Jaj, Uram-Jézus, csak most segíts!

Jutka

(Lelopakodik a lépcsőn, s halkán kopog az ajtón. Hogy nem kap választ, lassan benyit.)

Kepapi!... Én vagyok, Jutka... Bejöhetek?

Bordulák

(*lágyan felvidul*) Hát te?.. kis hóvirágom! (*Megöleli, babusgatja.*) Kicsi gólyahírem!... Hogy jutott eszedbe?... Téged valaki küldött!?

Jutka

(dorombolva) Nem is örülsz nekem?... Mindjárt rosszra gondolsz.. Te gyanakvó, vén medve!... Nagy büdös meglepetés vár!... Mutasd a tenyered, hadd jósolok neked!

Bordulák

No, te kis kuruzsló! (*Tartja a kezét.*)

Jutka

Itt, ebből a kunkori ráncból azt olvasom ki, hogy hamarosan állati nagy meglepetés fog érni... De olyan, de olyan!

Bordulák

Engem,te kis boszorkány?.. Engem már semmi sem lep meg!... Ráesett tán a Nap a Földre?.. Mert engem már csak az lephetne meg.. Ha megérném!

Annál sokkal, de sokkal nagyobb!.. Bele fogsz szédülni a meglepetésbe!.. Hanyatt fogsz vágódni, örömdben!... Mi ez? (*Az ebéd fölött*) Paprikás csirke – nokedlivel!... (*Belenyalakodik.*) Húmmm, de imádom!

Bordulák

Elváltak anyádék?.. No, az nem lenne meglepetés!

Jutka

(*az ujját szopogatva*) Hova gondolsz? Most jöttek igazán össze!.. Egy hetes haragosdi után!...

Bordulák

Hát akkor?.. Te mentél férjhez, te serteperti?

Jutka

Nincs olyan férfi a világon!

Bordulák

(*becézgeti*) Nincs is!.. Aki hozzád illene! Előbb mindnek tekerd ki a nyakát!

Jutka

Majd hozzád küldöm, hogy tekerd ki te...

Bordulák

Most meg is tenném... Amilyen kedvemben vagyok!

Jutka

Hát éppen ezért vagyok én itt, hogy csudát tegyek.. És morcos medvéből szelíd őzikét varázsoljak...(Veszi nyakából a sálat.) Először is: a varázslathoz bekötjük a szemecskédet...

Bordulák

Így lesz az vakszemecske...

Jutka

Aztán megfogom a kezedet.. És te engedelmesen jössz utánam... Így... Mert én vagyok a te arkangyalod...

Bordulák

(miközben hagyja vezetni magát) Aki az orromnál fogva vezet...

Jutka

Vigyázz lépcsők!.. Egy, kettő, három, négy... Na, és itt is vagyunk, a nappaliban!... Most leoldom a sálat, és csiribí, csiribá, prix, prax, prux!... És itt a meglepetés!

Mind

Hurrá! Éljen! Helló!

Bordulák

(döbbenet-meglepetten körülnéz) Mi ez?... Ellenforradalom?... Összejöttetek a kivégzésemre?... Na, ez aztán meglepetés! Itt van minden ellenségem.

Gabi

((két pohár konyakkal közelít) Apa... Emlékszel?... Sose bírtam a családi köszöntést.. De most, a kedvedért: Szabadság, Apa!

Bordulák

Mi az,? Már az imperializmus se tetszik? Azt is otthagysz faképnél? Azt hittem, már sose látlak!

Gabi

Csak két éve..

Bordulák

Hm... És azt hiszed, ezzel a korty szarral leveszed a lábamról...

Mica

(ő is poháral közelít) És ha bocsánatot kérünk?

Bordulák

(visszamenne) Haggyatok engem!

Jutka

(elállja a lejárat) Csak a testemen át!

Bordulákné

Bocsádd meg nekik, no! Hiszen mind itt vannak.

Bordulák

Csakhogy engem már levettek... Leütöttek a lábamról... S aki itt áll, azt már könnyű.. Mert lábatlan! (*Tehetetlenül elfogadja a koccintást.*)

Gabi

Ne haragudj rám, Apa! (*Megöleli, megcsókolja.*)

Vali

Miránk se, Keresztapa!

Bordulák

Hm.! A „hálás” rokonság!

Géza

Isten-isten, öreg harcos! (*koccint*)

Jutka

A gyerek csak kólával... (*koccint*)

Mica

S a megtért tékozló lányod is..Bocsi! (*koccint, csók*)

Bordulák

(*Borduláknéhez, kivel utoljára koccint*) Hallod, feleség?.. Krisztust csókolják a Júdásai...

Géza

(*Valihoz*) Mit mondtam?.. Ez nem adja fel!

Vali

Építsd le magad!... Majd megbékül....

Bordulákné

Engedd már el magad... Hogysis engedd! Mit kell mindig úgy nekifeszülnöd a bajnak!... Nem látod, mind, hogy hogy' szeretnek, no!... Kellesz is te a bajnak, hogy ennyire neki adod magad!... Örülj, hogy mind békülni akarnak veled.. No!.. Hisz mind enyhüldöznek már... Hát enyhülj te is!...Nézd csak ne!

Bordulák

Nem látod? Ezek jöttek, hogy szétverjék a hálafalat!... Csakhogy ezzel még nincs letudva a hála!...

Bordulákné

Nézd csak! A nagy ünnep kedviért.. (*Koccint Bordulákkal*) Hogy hazajött a drága fiad! (*Megöleli, megcsókolja Gabi,t összeöleli kettejüket.*) Szabadság,no! Az Isten éltesen benneteket!

Bordulák

(*hagyja magát, de vonakodva*) Hiszen ránk szakadt már.. Az a nagy szabadság.. Hát aktuális....

Gabi

Apa! Berlinben már lebontották a falat.. Te meg éppen most állítod fel? Hálafal!

Bordulák

Kell az, hogy ne feledjétek! Ti fiatalok olyan könnyen feladjátok a múltat.. Hogy mibe került az iskolátok, az egyetemetek, a diplomátok, a pozíciótok, amibe belehelyeztünk, belepólyáltunk benneteket...

Vali

Dehogyan felejtjük mi, Kepa, dehogyan felejtjük! Tudjuk, hogy neked köszönhetünk mindent: én is, Géza is, Gabi is... Meg Mica is!...

Jutka

Az ifjú pár!... Éljen az ifjú pár!

Bordulákné

Az ám!.. A fiad, hallottad már?.. Hogy megházasodott?...

Gabi

Hogy egybekelt a két kósza lélek?

Mica

Révbe ért a két szélvitorlás!

Vali

A szent csavargók!

Géza

A disszidensek!(*pezsgőt bont*) Erre inni kell!

Bordulák

Hogy elfelejtsem azt is, hogy valamikor hozzám tartoztatok? Hálátlan népség!

Vali

(*két pohár pezsgővel Bordulákhhoz*) És a menyedre nem is iszol, Kepa?.. A menyed lett a tékozló csitri!.. A tékozló fiú tékozló felesége!.. Isten éltesen minket!...

Géza

(miután mindenkinek töltött, s Jutka körülhordta a pezsgőt.)

Egészségünkre!Hidd el, bátyó, ez a legtöbb most: a nyugdíj! A legjobb, amit elérhettünk neked...

Bordulák

No, persze!.. A mór megtette kötelességét, akár meg is dögölhet...

Gabi

Apa, el kell fogadni a tényeket. Új világ, új szelek.. A szocializmusnak befellegzett...

Vali

Na odaértünk!... Következik a politika!

Bordulákné

Isten őrizz!... Csak azt ne már!

Bordulák

(Gabi után ,mint akit késsel szúrtak, felhorgad) Hallod, gyerek, ez nekem olyan... Ez nekem olyan, mintha anyádnak azt mondanád, hogy: meghalt az Isten... És hogy még te beszélsz így!.. Ti, akik az ötágú csillag égése alatt nőttetek fel! Az a nap ragyogott rátok, az táplált, érlelt emberekké!.. Hogy lehet csak így egyszerűen leírni egy eszmét, ujjlegyintéssel lesöpörni, mint egy száraz hernyót, azt, ami két évszázadnak, négy nemzedéknek is, apádnak, nagyapádnak, dédapádnak, és még az ükapádnak is az éltető eleme, életértelme volt?

Mica

De Gabikám, kell ez?

Vali

Gabesz, coki!.. Érted?.. Coki!

Géza

Nem megy!.. Nem érdemes!.. Két világ vagyunk!.. Nem érdemes!

Gabi

(gátlástalanul) Apám, tudom.. (A többiekhez) Ezt tisztázni kell!... (Apjához) Tudom, te meggyűlöltél, mert én a szovjet ösztöndíjat otthagytam, átmentem az NSZK-ba. De hát a glasznosztij felkínálta! Ez lehetőség volt!.. S ha te az ösztöndíjat az én boldogulásomra szántad, és nem béklyónak, bilincsnek, pányvának vetted a nyakamba, hogy magadhoz, a múlthoz láncolj, akkor fogadd el, lásd be, hogy ez így jobb lesz nekem.. Mint közgazdásznak kinyílik a lehetőségem...

Bordulák

De ez hűtlenség! Hálátlanság!.. Nem erre kaptál – protekciót!

Gabi

(Valiékhöz, süvöltve) Na, itt vagyunk! A hűség és a hála!

Vali

De kár volt!...

Géza

Elkerülhetetlen!.. Ennek meg kell lenni! De teljesen felesleges!

Bordulákné

(Jutkához) Gyere, gyerek, szedjük az asztalt, mert ennek nem lesz jó vége!

Bordulák

Mi mindenünket feltettük érted.. Én is, Pölöskei is, hogy jótálljunk az ösztöndíjadért!.. S tudod te, mit kellett kiállnunk amikor jött az értesítés?.. Nem is postán, hanem a pártból, a KB-ból egyenest, hogy Bordulák Gábor, a tanácselnök fia, a kivételezett pártösztöndíjas disszidált a – kapitalizmusba! Tudod te, mi az? A görögöknél ez hazaárulásnak számíthatott,- úgy tudom.! Itt még annál is több volt: az eszme, a világeszme, az én életem elárulása volt! Csak épp hogy szembe nem köptek az elvtársaim!

Gabi

De apám! Én láttam, a szocialista gazdaságpolitikának vége! Egy zsákutca! Az egyenlősdivel nem lehet várat építeni! Ha a lusta is annyit ér, mint az élmunkás, ez nem vezethet minőséghez, ez csak kényszerpiacot szül.. S a kényszerpiacra készült KGST meg van halva! Halvaszületett óriásbébi!

Bordulák

Ez a proletár-internacionalizmus lebecsülése!

Géza

Ez így szólam, Bandi bátyám!

Vali

Te ne!.. Ne avatkozz bele!

Géza

(megállíthatatlanul) Épp az internacionalizmus teszi versenyképtelenné az országot!..
Hogy az erősebb segítse a gyengét!... Ez maoizmus!

Vali

(nem tudja megállni a hallgatást) Közben a gyenge, Keresztapám, megszokja a
gyengeségét.. Minek törje magát Kuba, ha minden nap megkapja a maga kilencmillió
rubeljét?

Mica

Ez nem ösztönöz, hanem altat... Az ilyen nemzetköziség...

Gabi

És a sztálini tévtételek!.. Hogy a harmadik világháború elkerülhetetlen.. Meg hogy a
szocializmus fejlődésével élesedik az osztályharc...

Géza

Ebből következtek a koncepciós perek...

Bordulákné

Jól van már!...

Bordulák

De a lenini normák...

Gabi

De a lenini tételekből következtek a Sztálinéi! Az alaptézisekből!

Bordulák

Micsoda? Már őt is kikezded?

Gabi

Látod, nem igaz, hogy az imperializmus rothadó kapitalizmus!.. Látod, hogy virágzik, és
nem rothad nyugaton!.. Meg lám, egy országban sem tudott győzni a szocializmus!...

Géza

Győzni ugyan győzhetett, de megmaradni, megállni nem tud a kapitalizmussal
szemben...

Jutka

Ne már!..

Bordulák

(eddig csak kapkodta a fejét, most kitör)

Ebből elég! Ezt nem hallgatom tovább! Ennyi ellenséget a saját házámban!
(Borduláknéhoz, Jutkához) És ezekkel ültetnétek engem egy asztalhoz?.. Honnét veszitek ti a jogot, hogy a tápláló emléket megkorbácsoljátok? Hát felejtitek, amit a rendszer adott a népnek?

Géza

De mit adhatott volna diktatúra nélkül!

Gabi

Egy háborút– határvillongásokkal! Meg nemzeti revanspolitikákkal!...

Bordulák

Nézzetek körül! Kétszáz év alatt nem épült ennyi lakás! Nézd meg a falut! A vályogból vert viskók helyett kertvárost találsz! A térszben látástól vakulásig gürcölő parasztból mezőgazdászok, 8 órás dolgozók lettek...

Géza

Az elorzott tulajdonból...

Vali

Hagyd!.

Bordulák.

Mikor volt ennyi egyetemista, ennyi mérnök, ennyi tudós az országban?.. Ti is! Taknyos prolikölykökből jogászok, tudósok vagytok! Hogy tudtalak volna benneteket segíteni, ha nem vagyok tanácselnök?.. És hol a hála?.... Mit kapok érte?

Bordulákné

Hát ami igaz...

Vali

(visszafogná Gézát) Géza!..

Géza.

(kitör) Hatalmat és bársonyszéket kaptál!.. És mire?!.. Érdemtelenül!

Gabi

Ez igaz!.. Mindenki a maga pereputtyát!... Kiszorítva más értékeket! Csak azért, mert nem proli!.. Ebbe mentünk tönkre! Ebbe a nagy paternalista osztozkodásba!

Mica

És én is! Ettől menekültem!A korrupciótól! Hogy sose lehettem önmagam!

Bordulák

(Gézához) Érdemtelenül?.. Véraldozattal!.. Ezért ontottam a vérem!.. Ezért harcoltam éveken át... Ezért nagyapád, dédapád, még ükapád is!..Hogy neked... Nektek jobb legyen, mint volt nekik!.. És ezt kapom most!

Gabi

Na, Apám!... Úri életmódot.. Magas fizetést... Mint egy grófnak régen... Tanulatlanul...

Bordulák

Úgy?!.. Tanulatlanul!... Hát zabálni, vedelni akartok nálam?... Az analfabétánál? Az idiotánál?.. Hálátlan kutya banda! (*Felborítja az asztalt*) Pusztuljatok el! Vesszetek meg a

saját zsírotokban! Rohadt reakciós banda! (*Lerohan, becsapja maga után az ajtót.*)
Elpusztítani ezeket! Felrobbantani az egész világot! (*Az íróasztalában keresgél.*)

Bordulákné

(*A többiekkel leszedi az asztalt*) Istenem- Istenem!

Vali

Hát..Most látjátok! Ugye, megmondtam.

Géza

Ez elkerülhetetlen volt... Úgy látszik...Aki nekimegy a falnak...

Ami igaz, az igaz. Az igazságnak végre ki kellett derülnie

Vali

Nem lett volna jobb?...Másként...*Gabihoz*) Mert megmondtam, ugye.. Politika, coki!

Jutka

Ne menjek utána?.. Szegény Kepa!

Bordulákné

Az még rosszabb!.. Csak ingerelné.. Most becsukózott, oszt eszi magát... Istenem-
Istenem! Ebből már nem lesz béke...

Mica

Nagyon kirobbant...(Gabihoz) A tanulatlanra..

Vali

Tán jobb is hagyni... Az idő jó orvos

Géza...

Majd megbékül.. Ha meg nem, hát, istenem!..

Bordulákné..

Ez már soha... Így fogjuk eltemetni is... Munkásdalárda, pártszónok, pap nélkül...
Különben a sírból is kitámad...

Jutka

Van egy jó ötletem!.. Ha már ilyen szépen összejöttünk!.. Egy családi képet hadd
csináljak! Ott kinn a kertben.. Mindenkivel!

Mica

Nem rossz ötlet! Legalább kifújjuk magunkat a szabad levegőn.. Gyerünk..

Vali

Na, gyerünk!.. (*Kitolja maga előtt a méregtől tehetetlen Venczelt és Gabit, Micát, és
Borduláknét*)

Jutka

(*utánuk,még tétován visszánéz*) És Kepa?

Bordulákné

(*kefelé mentében*) Hogy minek kellett ezt!.. Minek kellett!...

Vali

De hát... Ez az élet, Kema!.. Ez az élet!

Gabi

Hiába, meg kell békülnünk a tényekkel... Hogy nem mi csináljuk a történelmet.. A történelem csinálódik.. Akár nélkülünk, akár még ellenünk is.. *(Kimennek.)*

Bordulák

(lent, végül a kanapé alján rátalál egy tojásgránátra) Ezt az egész bagázst!.. Felrobbantani!.. Ennyi ellenség a saját házamban!.. Megette a fene az egészet! Nincs miért folytatni! Elveszett minden!.. Minden elveszett!.. Velem együtt!

(Kioldja a gránátot, mire függöny, s mögüle hatalmas robbanás hangja rázza meg a levegőt.)

Függöny!